

INVESTIČNÍ ČINNOST V ROCE 2000

Ohlédneme-li se za rokem 2000 ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové, oživí se nám možná i vzpomínka, že jsme si kolikrát připadali jako na jednom velkém staveništi. Ale snad to všichni zúčastnění - zaměstnanci i nemocní - pochopili a neměli to vedení nemocnice a stavařům za zlé.

Investiční aktivita ve FN byla v uplynulém roce rozsáhlá a dotýkala se řady pracovišť. Následující řádky jsou stručnou rekapitulací toho, co všechno se podařilo udělat, a měly by i doložit, že vše, co nám leckdy i znepríjemňovalo život, se konalo cílevědomě a smysluplně. Protože o výstavbě nové lékárny, o novém dialyzačním pavilonu a o zahájení výstavby pavilonu interních oborů přinesla informace předcházející čísla SCANu, nebudu se již k těmto akcím vracet a uvedu jen přehled dalších, nejdůležitějších investičních akcí, jež byly v roce 2000 dokončeny.

Provedena byla rekonstrukce sociálních zařízení na I. interní klinice, na Klinice infekčních nemocí a na Klinice ušní, nosní a krční. Budovy těchto klinik patří k nejstarším ve FN a sociální zařízení zde byla téměř v havarijním stavu.

Byly rozšířeny trasy potrubní pošty, a to připojením Kliniky infekčních nemocí, Fingerlandova ústavu patologie, ambulancí Kliniky gerontologické a metabolické a I. interní kliniky, a také dialyzačního střediska.

Zřízen byl centrální archiv spisové dokumentace, a to v areálu FN. Objekt byl získán od VLA JEP, částečně rekonstruován a vybaven moderní technologií.

Pořízen byl také nový sklad MTZ a přestěhovány do něj byly některé činnosti ze suterénních prostor pod prádelnou.

Uskutečněna byla výměna starých, nevyhovujících RTG zařízení, včetně stavebních úprav, a to na Urologické klinice (UREX), na Dětské klinice (SKIA) a na Radiologické klinice (mamograf).

Dokončena byla rozsáhlá rekonstrukce objektů v areálu Léčebny návykových nemocí v Nechanicích, a to včetně plynofikace.

SLOVA

K ZAMYŠLENÍ

„Pojem rozšířené rituální techniky je neoddelitelný od jiného pojmu, „teatralizace“ světa; oba dva jsou charakteristické pro naši současnost. Teatralizace světa je především způsobena zvětšením počtu obrazů, které se stále více vnucují občanům-divákům. „Znalost“ planety, kterou dnes může mít skoro každý její obyvatel, vzniká díky obrazům, které mu nabízí především televize. Ale nejde tu jen o obraz: krátkodobé dějiny jsou prezentovány souborem médií jako něco, co se odehrává na několika scénách. Rozmanitost scénářů-fejetonů (které pokračují ze dne na den, z týdne na týden), rozmanitost osobností se v očích diváků stává jistým způsobem familiární: divák nezná dobře situace, autory a aktéry, ale identifikuje je (na obrazovce). Tak se vytváří paradoxně intimní vztah ke světu, vztah zároveň představovaný a abstraktní, protože ačkoli jsme informováni o všem, z toho, co je nám řečeno, známe obecně pouze jen to, co je nám řečeno, a zvykáme si postupně diskutovat o textech a obrazech, zatímco se domníváme, že uvažujeme o skutečnostech. Tento vztah ke skutečnosti má dvě stránky: je zprostředkovaný (všechna fakta jsou dnes zprostředkována v tom smyslu, že jsou přenášena a prezentována médii: výraz „zprostředkovaný fakt“ se stal pleonasmem), a právě proto neúplný. Zprostředkování obrazu vede k abstrakci a dokonce k jisté ireálnosti, když billboardy a obrazy nahrazují na okrajích dálnice krajinu a zajímavosti, které bychom mohli vidět, kdybychom ji opustili. Naopak město, které si váží samo sebe, se vystavuje na scéně, omítá a osvětluje své památky, které se mají stát objektem pozorování, aby byly viděny...“

Úryvek z knihy Marca Augé: Antropologie současných světů (Pour une anthropologie des mondes contemporains, 1994). Česky vydalo nakladatelství Atlantis v Brně, 1999.

Ukončena byla další etapa propojení systému zásobování kyslíkem v areálu Fakultní nemocnice. V nemocniční prádelně byla instalována repasovaná špičková velkokapacitní žehlička linka. Bývalý objekt mazutového hospodářství byl komplexně rekonstruován a nyní slouží jako garáže pro deset vozidel. V centrální úpravě vody byla komplexně vyměněna technologie za plně bezobsluhovou. Provedena byla demolice starých objektů Radiologické kliniky v prostoru za budovou Porodnické a gynekologické kliniky.

V rámci dalšího rozvoje nemocničního informačního systému byl zaveden kreditní systém ve stravovacím zařízení.

Dále byla zahájena celá řada dalších stavebních akcí - např. stavba nového objektu Tkáňové ústředny. První etapa této akce, tj. dusíkové hospodářství a kryokonzervace, by měla být dokončena ještě v r. 2001. Zahájena byla generální rekonstrukce budovy Stomatologické kliniky, započaty byly práce na přípravě automatického vjezdového systému a na úpravách a doplnění chodníků pro pěší.

Ve spolupráci s Magistrátem města Hradec Králové se FN podílela na přípravě a realizaci I. a II. etapy výstavby parkovišť před nemocnicí. I. etapa byla realizována v r. 2000, s přípravou II. etapy bylo započato letos. S FN rovněž probíhají konzultace ve spojitosti se zahájením výstavby křižovatky „Mileta“.

Celkové náklady na investiční činnost ve Fakultní nemocnici v roce 2000 činily 222 mil. Kč, z toho náklady na stavební akce přes 108 mil. Kč, náklady na stroje a zařízení téměř 104 mil. Kč, náklady na rozvoj Nemocničního informačního systému (NIS) přes 10 mil. Kč. Dotace ze státního rozpočtu ve výši 121 mil. Kč představovaly zhruba 54 % celkových investičních nákladů.

Veškerá investiční aktivita je odvislá od cílevědomé a konstruktivní spolupráce všech zainteresovaných útvarů. Proto chci za to, co se v roce 2000 podařilo, všem partnerům poděkovat.

Ing. Petr Steklík
vedoucí Odboru investic FN

PharmDr. EMIL RUDOLF, Ph.D., laureátem Fingerlandovy ceny za rok 2000

Lékařská fakulta v Hradci Králové udělila letos již podruhé Fingerlandovu cenu, která je každoročně udělována za nejlepší práci z morfologických oborů publikovanou v uplynulém roce mladým autorem do třiceti let. Laureátem této ceny za rok 2000 se stal PharmDr. Emil Rudolf, Ph.D., odborný asistent Ústavu lékařské biologie a genetiky LF v Hradci Králové, jehož práce: Rudolf, E., Peychl, J., Novák, J., Červinka, M. Apoptosis - when the cells begin to dance. *Frontiers in Bioscience*, 2000, No. 5 byla vybrána jako nejlepší z pěti přihlášených příspěvků. Na výběru se shodli dva pověřeni renomovaní odborníci - prof. MUDr. Stanislav Němeček, DrSc., a prof. MUDr. Zdeněk Vobořil, DrSc.

Výše uvedená práce navazuje na studium dynamiky buněčné smrti, které patří již mnoho let mezi nosná výzkumná témata Ústavu lékařské biologie a genetiky LF. Práce byla publikována v časopise *Frontiers in Bioscience*, který je jako jeden z prvních časopisů na světě vydáván ve dvou verzích - klasické tištěné verzi (plně indexované v *Current Contents* a *Medline*) a elektronické verzi, která umožňuje uživatelům online přístup k publikovaným článkům včetně případných elektronických příloh. V tomto případě přílohu tvoří videosekvence zachycující dynamiku buněčné smrti nádorových buněk po ovlivnění cytostatickou látkou. Plný text práce je možné zhlédnout na adrese: <http://www.bioscience.org/2000/v5/f/rudolf/fulltext.htm>.

Významným přínosem práce je to, že byla technicky vyřešena možnost prezentovat dynamiku buněčných dějů široké odborné veřejnosti. Tím se otevírá možnost zpřístupnění rozsáhlého archivu časosběrných videosekvencí natočených v Ústavu lékařské biologie a genetiky v posledních letech. Tento archiv patří mezi svého druhu největší na světě. Hlavní vědecký přínos práce spočívá v průkazu toho, že charakteristické změny plasmatické membrány (tzv. *blebbing*, „tanec smrti“) jsou spolehlivým markerem apoptózy indukované u buněk kultivovaných in vitro. Velmi potěšitelné je rovněž to, že se na práci podíleli i studenti naší Lékařské fakulty, jmenovitě student čtvrtého ročníku stomatologie Jan Novák, který přispěl k vyřešení technických problémů spojených s konverzí časosběrných videozáznamů dynamiky buněčné smrti do digitálních sekvencí vhodných pro prezentaci na Internetu.

Tato publikace také významně přispívá k propagaci vědecké činnosti pracovníků naší fakulty. Domovská stránka časopisu *Frontiers in Bioscience* je velmi hojně navštěvována, od svého založení zaznamenala více než půl milionu přístupů.

Fingerlandovu cenu za rok 2000 předal PharmDr. Emilu Rudolfovi děkan fakulty prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., na zasedání Vědecké rady fakulty dne 20. 3. 2001.

Prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.

Tak si tak říkám, že to asi nebude jen ta jarní zimovřivost, co nám trvale zachovává v paměti znalost lidového úsloví „březen, za kamna vlezem - duben, ještě tam budem“. Vždyť ona ta kamna, a je docela jedno, jde-li o venkovskou pec, parádní kachlová kamna či moderní radiátor, v sobě mají ještě něco víc, než jen že dávají teplo. Ona jsou také symbolem domova, a co víc, i symbolem precizní, spolehlivé lidské práce. Aby kamna dobře táhla, nekouřila a dostatečně hřála, k tomu vždy bylo třeba hodně umu a dokonalé souhry myšlenky a pečlivé práce. A že si to už naši předkové dobře uvědomovali, toho důkazem budiž, že leckdy tenhle symbol umu a poctivosti pojednali přímo jako umělecké dílo.

Dnes také umíme udělat krásná, precizně zpracovaná kamna. Umíme i leccos jiného - ovšem jen když chceme. A právě v tom se zdá být jádro pudla.

Každá doba má v sobě cosi zvláštního, a pro tu naši dnešní dobu se stále zřetelněji rýsuje, že někdy dobrou práci dělat nechceme. Tedy, my sice říkáme, že chceme, ale skutek utek. Pravda, auta a mnohé jiné pěkné věci děláme stále ještě s myšlenkou na výsledek, ale třeba ve správě věcí veřejných, v sociální oblasti, v umění a bohužel někdy i ve vědě rádi končíme jen vznešenými myšlenkami. Legitimizovali jsme ten stav zbožštěním pojmu „program“, „záměr“ (a také „grant“) a propojili jsme ty pojmy s penězi. A teď za programy, místo za výsledky, dáváme jedničky. Širší pohled na věc, výsledky a konečné dopady „záměrů“ přehlídíme. Tak třeba horujeme pro „záměr“ vnést do každodenního života občanů Internet, a nic se neohlížíme na ekonomické možnosti lidí, jejich odolnost, či Gausovou křivkou vyjadřovaný stav mentální vybavenosti populace. Nezajímá nás, že druzí jen těžce hledají cesty, jak ulehčit život méně adaptabilním jedincům. Jen podpoř, chudáši, starče, deprivante, náš oceněný „záměr“! Trochu mně to připomíná po vel na zteč, či jako bychom zaměnili náš „březen“ a „duben“ za slova z (krásného) Hiršalova překladu Morgensternových Názvů měsíců šibeničního dítěte: „...vezem, buben...“ Luděk Ledříček

*Kachlová kamna z letního refektáře Klementina z r. 1762, s výzdobou zobrazující výjevy ze života sv. Ignáce z Loyoly.
Foto Jan Smit*

Výsledky publikační aktivity ve FN v roce 2000

(ANEB PŘÍSPĚVEK K DEBATĚ, ZDA SI DOSTATEČNĚ VÁŽÍME NEJSCHOPNĚJŠÍCH)

Jako obvykle byly začátkem roku zpracovány výsledky publikační aktivity vysokoškoláků ve Fakultní nemocnici, kteří jsou zaměstnanci FN či LF, a to bez ohledu na výši jejich úvazku. Článek přináší přehled neaktivnějších autorů v r. 2000 a výsledky jsou zároveň dobrou příležitostí k úvaze, proč publikovat a jak publikační aktivitu hodnotit.

V **Seznamu 1** (pořadí podle nejvyššího celkového publikačního skóre) je výčet prvních třiceti neúspěšnějších autorů ve FN. Hodnocení, které bylo nemocnicí přijato po schválení Vědeckou radou LF, je využíváno již několik let a podrobná bodovací tabulka je k dispozici v zápisu Vědecké rady z 21. 3. 2000. Hlavními aspekty používaného systému jsou (a) diferenciaci typu publikace - např. monografie 12 bodů, původní vědecká práce 4 body, kasuistika 1 bod, (b) zvýhodnění cizojazyčné publikace - ve světovém jazyce body zdvojnásobeny, v impaktovaném časopisu ztrojnásobeny a (c) rozdělení bodů mezi autory - první autor 60 % bodů, ostatní autoři se dělí o 40 %.

SEZNAM 1

Nejúspěšnější autoři dle celkového publikačního skóre (jména bez titulů)

1. Sobotka Luboš	16. Friedecký Bedřich
2. Slezák Radovan	17. Malý Jaroslav
3. Donát Josef	18. Žižka Jan
4. Palička Vladimír	19. Pecka Miroslav
5. Mareš Jiří	20. Vokurka Jan
6. Zadák Zdeněk	21. Krejsek Jan
7. Bláha Milan	22. Špásová Irena
8. Černý Vladimír	23. Libiger Jan
9. Hosák Ladislav	24. Horáček Jiří
10. Tošner Jindřich	25. Šmahelová Alena
11. Kohout Pavel	26. Rozsíval Pavel
12. Filip Stanislav	27. Dulíček Petr
13. Bureš Jan	28. Hybášek Ivan
14. Krajina Antonín	29. Waberžinek Gerhard
15. Vykouřil Ladislav	30. Živný Pavel

Jako každý klasifikační a skórovací systém je i uvedené hodnocení předmětem každoročních debat, ale i účelového chování, a nevyklučuje také možnost, že někdo bude nespravedlivě poškozen či zvýhodněn. Fakticky však nejde o exaktní pořadí, ale postačující je hlavně orientační rozdělení na ty, kteří publikují a jsou hodni akademických výsad a volností, a na ty, kteří nepublikují téměř vůbec. Zejména je pak třeba vyčlenit osobnosti, které dosahují špičkových výsledků a v podstatě „táhnou“ obě instituce.

Nemocnice se na základě hodnocení snaží nejlepší publikující každoročně ocenit. V letošním roce navíc hodlá rozšířit svůj přístup nad rámec stávajících dohod s LF a přidat odměnu autorům, kteří byli úspěšní v impaktovaných, tj. nejprestižnějších světových časopisech. Toto kritérium je sice také předmětem určitého kritického a z části oprávněného zpochybnování, protože výběr a časové zařazování časopisů do elitní skupiny není zcela jednoznačným kritériem jakosti. Ale praktický přístup k věci říká, že impaktfaktor je prostě to hlavní, co se počítá

při akreditacích, habilitacích a zároveň bohužel i v zákulisních debatách o tom, která instituce je dobrá. Bránit se tomu by bylo pro budoucnost netaktické a jestli tento trend nepřijmeme, možná i nebezpečné.

Přejdu-li do osobního tónu, musím konstatovat, že jsem kdysi jako rentgenolog také uměl impaktovaně publikovat. Coby organizátor zdravotnictví i přes mnoho běžných článků nyní bohužel zaostávám. Přesto však, nebo možná ještě o to více, cítím jako svoji povinnost úzkou skupinu nejschopnějších, kteří se v nemocnici přes všechnu nepřízeň doby spontánně selektovali, maximálně podporovat.

V **Seznamu 2** je proto uvedeno druhé pořadí, a to pořadí s nejvyšším skóre v impaktovaných seriálových publikacích. Bylo vybráno prvních 18 autorů, kteří dosáhli výběrové hranice 7,2 „impakt“ bodů. To je skóre, které dosáhne např. první autor původního vědeckého článku v renomovaném, většíinu zahraničním časopisu (60 % ze 12 bodů). Takovéto hodnoty lze samozřejmě dosáhnout i jinak, např. několika spoluautorstvími apod., ale to už není pro následující úvahy rozhodující.

Zkoumáním uvedených seznamů osob ukazuje určité nedostatky oficiálního hodnocení. Na prvních deseti místech Seznamu 1 (zaběhnuté hodnocení celkových bodů) chybí 17 z 18 neúspěšnějších „impaktovaných“ publikujících ze Seznamu 2. Mezi prvními dvaceti v Seznamu 1 chybí 13 z 18 „impaktovaných“ autorů a mezi prvními třiceti jich je zařazeno stále jen 9 z 18, tj. 50 %. Dokonce ještě mezi prvními padesáti v oficiálním pořadí, kteří již nejsou jmenovitě uvedeni, stále chybí 5 z 18 neúspěšnějších „impaktovaných“ autorů.

Je asi nezvyklé pokoušet se ve SCANu o exaktní rozbor

SEZNAM 2

Nejúspěšnější autoři podle skóre v impaktovaných seriálových publikacích (jména bez titulů)

1. Petera Jiří	10. Žižka Jan
2. Odrážka Karel	11. Živný Pavel
3. Filip Stanislav	12. Dulíček Petr
4. Libiger Jan	13. Krejsek Jan
5. Vokurka Jan	14. Hyšpler Radomír
6. Melichar Bohuslav	15. Marklová Eliška
7. Palička Vladimír	16. Šteiner Ivo
8. Krajina Antonín	17. Kaška Milan
9. Ryška Aleš	18. Harrer Jan

a to ještě u tématu kontroverzního, které může ohrožovat některé pracovníky, v klidu a bez jakékoliv publikační aktivity plující v závětrí. Jistě je v nemocnici mnoho lidí, a mezi nimi mnoho kvalitních lékařů, kteří mají nepochybně řadu skvělých vlastností, kteří se domnívají, že publikování je jen jalové rozšiřování již tak přeplněných informačních zdrojů. A právě proto je třeba znovu připomínat, že důvody pro publikování jsou hlubší a klíčové pro odborný růst. Teprve publikace, kde řeči a myšlenky zůstanou uchovány pro pozdější využití a kritické hodnocení, donutí člověka k důkladnému studiu všech literárních zdrojů a aspektů problému, k exaktnímu myšlení,

ke správnému formulování závěrů, založených na obhajitelných důkazech, a k hledání efektivních cest k solidnímu rozvoji, který je postaven na objektivních potřebách a faktech.

Pokud je know-how, které vede k publikaci, efektivně zvládnuto, je to úspěch. Jistě se to týká všech, kteří jsou v celkovém publikačním skóre vyhodnoceni až někam ke 150. příčce, a je třeba si jejich aktivity vážít. Dosáhli ale přesto jen prvního vítězství. Až teprve publikace v impaktovaném časopise začínají totiž být tím, co odborníka vyzvedne ze sféry, která je běžnou akademickou povinností, a posadí ho do světové třídy. Do třídy, ve které se otevírají dveře grantových agentur, profesur, zahraničních angažmá, a mám-li jít s dobou, tak bezesporu i rozumných peněz, alespoň vzdáleně se blízcích zásluhám. O přínosu pro akreditační řízení a prestiž fakulty i nemocnice už vůbec nemluvě.

Analýza publikační úspěšnosti ve SCANu další impaktované body jistě nemocnici nepřinese, ani kdyby pokračovala ještě na několika dalších stránkách. Výsledky se týkají navíc jen jednoho roku, zatímco věda, rozvoj a růst osobností je běh na velmi dlouhou trať. Obraz o publikační úspěšnosti bude proto potřeba doplnit i pohledem na průměry jednotlivců za několik let, aby byl výsledek ještě věrohodnější, a jistě i dalšími zpřesněnými metodiky. Ale přes všechna zpochybnování se přece jen

ještě jednou podívejte na uvedené seznamy neúspěšnějších v r. 2000, a zejména na Seznam 2. Všem v nich jmenovaným patří nejen díky za kus práce, kterou odvedli, ale i příznání faktu, že jsou to zejména oni, kvůli kterým i my ostatní můžeme být pyšní na to, že pracujeme ve špičkových institucích. Snad jich bude v budoucnu ještě více. *Doc. MUDr. Leoš Heger, CSc.*

Poznámka:

Mezi kritéria hodnocení vědecké práce patří citační ohlasy a tzv. Impact faktor.

Impact faktor (IF) (faktor dopadu) je číselná hodnota vyjadřující nepřímo vědeckou významnost určitého časopisu v konkrétním daném období. Vypočítává se pro každý rok tak, že celkový počet citací z uplynulých dvou let se vydělí počtem článků, jež byly v uplynulých dvou letech v časopise publikovány. Užitečnost Impact faktoru tedy spočívá především v tom, že, na rozdíl od prostého součtu citací vytváří stejné podmínky pro všechny časopisy, bez ohledu na jejich rozsah.

Impact faktor se vypočítává jenom u nejvýznamnějších vědeckých časopisů, tzn. že již sama skutečnost, že článek byl v nich otištěn, vypovídá o vědecké významnosti publikované práce. Seznam časopisů s IF na rok 1999 je k dispozici v Lékařské knihovně. Od roku 2000 je v České republice možno vyhledávat citační ohlasy na adresách: <http://bimbam.ruk.cuni.cz> nebo <http://wos.cuni.cz>. Databáze je přístupná ze sítě Univerzity Karlovy.

(Podle materiálu poskytnutého PhDr. Evou Čechovou, vedoucí Lékařské knihovny LF UK a FN).

Slavnostní chirurgické odpoledne v Hradci Králové

Prof. Vladimír Brzek v Karolinu.

Foto Jan Smit

Dne 28. 2. 2001 se konalo v posluchárně Ortopedické kliniky Fakultní nemocnice v Hradci Králové slavnostní chirurgické odpoledne při příležitosti významného životního jubilea **univerzitního profesora MUDr. Vladimíra Brzka, CSc.**, emeritního přednosty Chirurgické a Kardiochirurgické kliniky Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice v Hradci Králové.

Pohled do posluchárny. V první řadě (zleva) prof. Brzek s dcerou, hejtmán Královéhradeckého kraje Ing. Bradík, primátor města Hradec Králové Ing. Vlasák, děkan LF UK prof. Šteiner. Foto Eva Vídeňská

Jubilant se narodil dne 13. února 1921 v Hradci Králové. Lékařská studia absolvoval na pražské a královéhradecké Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v letech 1945-50. Na zdejší Chirurgickou kliniku nastoupil 1. října 1950. V roce 1964 byl jmenován kandidátem lékařských věd, docentem chirurgie po proběhlém habilitačním řízení byl jmenován 1. 6. 1965. V prosinci 1979 byl jmenován přednostou

Ředitel FN docent Heger s jubilantem.

Foto Eva Vídeňská

Chirurgické kliniky a v roce 1985 se stal prvním přednostou Kardiochirurgické kliniky v Hradci Králové. Od roku 1979 byl současně vedoucím katedry chirurgie Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1969 proběhlo u doc. Brzka jmenovací profesorské řízení. Pro nepřítomnost nomenklaturních orgánů však mohlo být jmenování profesorem chirurgie uskutečněno až po revoluci v roce 1990.

Lékařské, pedagogické i vědecké zásluhy profesora Brzka jsou veliké. Byl asistentem a blízkým spolupracovníkem prvního přednosty královéhradecké Chirurgické kliniky akademika Jana Bedrny, spolupracovníkem a zástupcem druhého přednosty kliniky profesora Jaroslava Procházký. Jako třetí přednost kliniky se stal důstojným pokračovatelem díla obou jeho velkých předchůdců. Rozsáhlá vědecká a publikační činnost profesora Brzka byla zaměřena na problematiku pankreatu, lymfologii, hrudní a srdeční chirurgii. Mnohé z jeho vědeckých výsledků byly světově prioritní.

Profesor Brzek byl vynikajícím chirurgem, moudrým pedagogem, laskavým a čestným člověkem. Jeho osobnost i zásluhy zhodnotil při slavnostním setkání ve svém laudatio čestný předseda České chirurgické společnosti prof. MUDr. Miloš Hájek, DrSc., který spolu s předsedou České chirurgické společnosti doc. Havlíčkem předal profesorovi Brzkovi nejvyšší lékařské vyznamenání, udělené mu Českou lékařskou společností Jana Evangelisty Purkyně - Purkyňovu medaili. Váženého jubilanta pozdravil ve svém projevu děkan Lékařské fakulty prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., který také oznámil všem účastníkům shromáždění, že rektor Univerzity Karlovy profesor Ing. Ivan Wilhelm, CSc., udělil profesorovi Brzkovi při jeho životním jubileu vysoké univerzitní vyznamenání - stříbrnou medaili Univerzity Karlovy (viz připojená fotografie z pražského Karolina). Poté jubilanta pozdravil a jeho velké zásluhy při budování Chirurgické a Kardiochirurgické kliniky vyzdvihl ředitel Fakultní nemocnice doc. MUDr. Leoš Heger, CSc. Hejtmán Královéhradeckého kraje Ing. Pavel Bradík i primátor města Hradec Králové Ing. Oldřich Vlasák ve svých pozdravných projevech poděkovali jubilantovi za celoživotní práci ve prospěch města a regionu. Prof. MUDr. Zdeněk Nožička, DrSc., pozdravil jubilanta za Spolek lékařů Hradec Králové a srdečně mu blahopřál.

Prof. MUDr. Vladimír Brzek, CSc., patří k předním a vynikajícím osobnostem české a československé chirurgie, plicní chirurgie a kardiochirurgie. Veškerá jeho činnost vtiskla nesmazatelnou pečeť královéhradecké chirurgické školy i celému našemu regionu. Přejeme panu profesorovi do dalších let především pevné zdraví, hodně tělesné i duševní svěžesti, osobní spokojenosti a hodně radosti z vykonané práce.

Prof. MUDr. Zbyněk Vobořil, DrSc.

Prof. Vladimír Brzek převzal z rukou rektora UK stříbrnou medaili Univerzity Karlovy.

Foto Jan Smit

Vzpomínka na PhMr. Marii Dvořáčkovou

Je to již deset let, co své blízké, přátele a někdejší spolupracovníky navždy opustila paní magistra Marie Dvořáčková. Ti starší z nás ji dobře pamatují jako ochotnou a spolehlivou pracovníci cytologické laboratoře Porodnické a gynekologické kliniky. Narodila se 29. 11. 1923 v Pardubicích a zde také v roce 1943 na gymnáziu maturovala, ale svým dalším životem patřila do Hradce Králové. Po promoci na Univerzitě Karlově v Praze 28. 4. 1948 pracovala nejprve v lékárnách ve Dvoře Králové nad Labem a v Hradci Králové. Po kratší době, kdy se věnovala dvěma dětem, pak paní magistra Dvořáčková nastoupila v říjnu 1963 na Porodnickou a gynekologickou kliniku. Od počátku pracovala s MUDr. Miroslavem Rosolem, CSc., zakladatelem onkologické cytologie na klinice. Byla u toho, když dr. Rosol zaváděl nově modifikovanou metodu barvení preparátů, která dovolovala provádět vyhledávání prekanceróz v širokém měřítku, tedy i v terénu bez dostatečného vybavení laboranty. Zkušenosti cytologické laboratoře na hradecké Porodnické a gynekologické klinice byly i jedním ze zdrojů, o které se opíralo Ministerstvo zdravotnictví, když v roce 1966 zřídilo ordinariáty pro včasnou diagnostiku a léčbu počínajícího gynekologického karcinomu. Zásluhy paní magistry Dvořáčkové připomíná dr. Rosol i ve své kandidátské disertační práci (1967), kde říká, že provedení takového množství vyšetření (tehdy již 120 000) by nebylo možné „bez vzorné spolupráce PhMr. Marie Dvořáčkové...“.

Po odchodu MUDr. Miroslava Rosola z kliniky spolupracovala paní magistra Dvořáčková s MUDr. Vilémem Havlem. V cytologické laboratoři Porodnické a gynekologické kliniky pracovala šestnáct let až do září 1979, kdy odešla do důchodu. Za svého působení na klinice zpracovala půl milionu mikroskopických preparátů.

Paní magistra Marie Dvořáčková zemřela v Hradci Králové dne 3. února 1991. Zůstala však ve vzpomínkách nejenom rodiny, ale i někdejších spolupracovníků z kliniky a Fakultní nemocnice.

Doc. MUDr. Jindřich Tošner, CSc.

Mons. Dominik Duka mezi dětmi

O návštěvě Mons. ThLic. Dominika Duky OP, biskupa královéhradeckého, ve Fakultní nemocnici podrobně informoval již v minulém čísle SCANu prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc. Přesto bychom se chtěli alespoň pár slovy k této vzácné návštěvě ještě vrátit.

Bylo to v nedělním odpoledni 11. února 2001, kdy při příležitosti Světového dne nemocných navštívil Mons. Dominik Duka nemocné na Ortopedické klinice FN. Setkal se s dospělými nemocnými, ale jak sám řekl, přišel osobně pozdravit a povzbudit hlavně naše nejmenší pacienty. V doprovodu přednosty kliniky doc. MUDr. Karla Karpaše, CSc., a dalších členů vedení kliniky se Mons. Duka seznámil s prostředím dětského oddělení. Pohovořil nejen s dětmi, ale i s rodiči, kteří přišli své nemocné děti navštívit. Velmi tuto návštěvu ocenily maminky, které jsou společně se svými dětmi na dětském oddělení hospitalizovány. Hřejivá a laskavá slova je povzbudila k překonání všech úskalí spojených s pobytem v nemocnici. Protože u nich se nejvíce projevuje pravidlo, že je-li nemocné dítě, pak je nemocná rodina.

Mons. Duka se také zajímal, která onemocnění se zde léčí, jakým způsobem, zda jde o léčbu operativní či konzervativní. Na závěr své návštěvy poděkoval za sebe i za církev všem lidem, kteří pomáhají nemocným, a projevil solidaritu s těmi, kteří jsou upoutáni na lůžko.

Návštěva královéhradeckého diecézního biskupa byla pro Ortopedickou kliniku velkou poctou, které si všichni váží a budou na ni vzpomínat. A aby si i Mons. Dominik Duka uchoval v paměti vzpomínku na nemocné děti, darovaly mu společně namalovaný obrázek.

Helena Vránová
Speciální mateřská škola při FN
Foto autorka

FINALISTKY SOUTĚŽE SESTRA ROKU 2000

Zprávu o vynikajícím královéhradeckém zastoupení v soutěži „Sestra roku 2000“ přineslo již minulý číslo SCANu (SCAN, 11, 2001, č. 1, s. 24). Nedalo mi to ale, abych alespoň jako pozdrav oběma našim finalistkám soutěže, také pár řádků napsala.

Rada pro rozvoj ošetřovatelství při Ministerstvu zdravotnictví ČR koncem minulého roku poprvé vybrala dvanáct finalistek celostátní soutěže „Sestra roku 2000“. Finále proběhlo ve čtvrtek

Po předání ocenění vítěžkám soutěže. V první řadě druhá a třetí zleva Jitka Nedomelelová a Jaroslava Pečenková.

8. února 2001 v Praze na Žofíně pod patronací ministra zdravotnictví Bohumila Fišera a Dagmar Havlové.

Je potěšitelné, že dvě reprezentantky byly z Královéhradeckého kraje a současně z hradecké Lékařské fakulty. V kategorii nemocniční péče byla nominována Jaroslava Pečenková, v současnosti vedoucí oddělení ošetřovatelství Ústavu sociálního lékařství LF UK. Druhou účastnicí finále se stala studentka 5. ročníku naší fakulty, působící při studiu medicíny jako dětská sestra v Oblastní charitě Hradec Králové, Jitka Nedomelelová. Ta nakonec, byť nejmladší účastnice soutěže, zvítězila v kategorii sociální péče a odnesla si čestný titul „Sestra roku 2000“.

S Jaroslavou Pečenkovou jsem se jako s kolegyní setkala na pracovišti Ústavu sociálního lékařství. Její více než čtyřicetiletá životní cesta v sesterské profesi se odvíjí jako literární útvar s tisíci příběhy, o nichž ráda vypráví. I když to nikdy nezdůrazňuje, v hlavní roli příběhů je právě ona - typ sestry, kvůli kterému se moje generace ráda hlásila na zdravotnickou školu. Laskavá, přívětivá, všímavá a všudypřítomná sestra, vzdělaná, myslící především na druhé, věrná své službě.

Je zážitkem poslouchat, jak Jarušičino někdejší batole právě promuje, další se vdává, jiné musí bohužel v sedmadvaceti letech na těžkou operaci, další přijede s maminkou v neděli na návštěvu a pak zase ona pojedje k nim (ovšem s podmínkou, že nebude léčit někoho v domě či s jeho obyvateli nebude stavět třeba skaliku, aby i na hradeckém okruhu bylo kousek krásy). U batolat na dětské klinice totiž Jaruška v roce 1965 začínala a některá

trvale zůstala v jejím srdci - za léta se jí tam ovšem nezapsaly jenom nemocné děti, ale i kolegyně sestry, lékaři, zřízenci, rodiče dětí, paní v kuchyňkách a leckdo další.

V příbězích, které vypráví, na ně myslí a vzpomíná. A pokud jsou právě teď v nějaké nouzi, třeba sami nemocní, svoji vzpomínku bleskurychle promění v čin služby a pomoci. Nějak nedovede o někom mluvit špatně, v každém vidí kus dobrého. Zaskočí ji, jen když se nedovede s lidmi domluvit, zejména s těmi, kteří jsou nadmíru pevní v názorech, neznají kompromisu a širšího vidění světa.

Nejen lidskost, ale hlavně výjimečné organizační a řídicí schopnosti přivedly Jaroslavu Pečenkovou postupně do funkcí staniční sestry na Dětské klinice FN (poprvé už ve 22 letech!), krajské dětské sestry (1962–1966), hlavní sestry nemocnice v Novém Bydžově (1966–1971) a hlavní sestry Fakultní nemocnice v Hradci Králové (1990–1997). Dnes vede oddělení ošetřovatelství Ústavu sociálního lékařství a úročí dosavadní zkušenosti při výuce bakalářek ošetřovatelství.

Během výuky mediků jsem se setkala i se studentkou Jitkou Nedomelelovou. Tichá, skromná a nenápadná dívka, která dojíždí na medicínu z malé vesničky u Hořic, dokázala obětovat čas a osobní pohodlí náročné službě nemocným a postiženým dětem. Po ukončení studia na Střední zdravotnické škole pracovala dva roky jako dětská sestra a sestra na jednotce intenzivní péče Neurochirurgické kliniky FN. Po přijetí ke studiu všeobecného lékařství

na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové se počátkem roku 1998 přihlásila k práci ve středisku Charitní ošetřovatelské a pečovatelské služby Oblastní charity Hradec Králové. Nemocným, starým, na cizí pomoci závislým lidem věnovala mnoho ze svého volného času. Dokázala také, v době déle trvajících nepřítomností vrchní sestry, vést provoz celého střediska. Je školitelkou oboru domácí péče o nemocné Institutu pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví a velkou měrou se podílela na uskutečnění ošetřovatelského kursu sv. Zdislavy, pořádaného Oblastní charitou v roce 1999. Nominace Jitky Nedomelelové do soutěže byla i poděkováním ze jejího několikaměsíční oporu a pomoc v péči o těžce nemocné dítě.

K ocenění Jitce Nedomelelové mezi jinými blahopřála i manželka prezidenta České republiky paní Dagmar Havlová. Nedlouho po slavnostním ocenění byla také přijata děkanem královéhradecké Lékařské fakulty Univerzity Karlovy prof. MUDr. Ivo Šteinerem, CSc., který jí poděkoval za její úctyhodnou práci v charitní službě a za vynikající reprezentaci školy.

Kdo ví, zda tak nějak jako studentka Jitka nezačínala kdysi i sestra Jaruška? V každém případě spojují obě finalistky podobné vlastnosti, které stojí za připomenutí a následování - jde o cit pro lidské potřeby a o službu druhým. Děk patří i těm, kteří dokázali tyto hodnoty rozpoznat a obě finalistky nominovali. Je nadějí pro zdravotnictví, když uznává trvalé lidské hodnoty.

PhDr. Marie Rybářová
Ústav sociálního lékařství

Nová Asie - Singapur

ostrov a město, kde východ se potkává se západem

Ve dnech 8. až 12. října 2000 se tři lékaři z hradecké Fakultní nemocnice - doc. MUDr. Jan Bedrna, CSc., z Chirurgické kliniky, MUDr. Pavel Hladík, vedoucí lékař Oddělení chirurgických sálů, a MUDr. Ing. Jaroslav Vižďa, primář Oddělení nukleární medicíny, zúčastnili mezinárodního chirurgického kongresu XXXII. World Congress of the International College of Surgeons, pořádaného touto mezinárodní společností v roce 2000 v Singapuru. V rámci tohoto kongresu MUDr. Hladík přednesl v sekci volných sdělení společnou přednášku na téma: „Imunoscintigrafie a intraoperativní radioimunodekce v léčbě kolorektálního karcinomu“.

Z Prahy přes Frankfurt nad Mohanem jsme po dvanáctihodinovém letu strojem společnosti Singapore Airlines přiletěli do Singapuru 7. října 2000. Kongres probíhal v International Convention and Exhibition Centre, což je mohutné výukové a společenské centrum se třemi velkými a mnoha dalšími menšími přednáškovými sály. Denně se přednášelo v několika sekcích, ve třech velkých a v pěti menších přednáškových sálech. Témata byla prakticky z celé chirurgie včetně transplantační chirurgie, úrazové chirurgie a některých otázek z gynekologické chirurgie, orofaciální chirurgie apod. včetně videosekcí a workshopů. Kongresu se zúčastnilo na pět set předem registrovaných lékařů z celého světa, převahu ovšem zcela pochopitelně tvořili účast-

tě maligních hepatocelulárních nádorů včetně metastáz kolorektálního karcinomu a otázkám transplantační chirurgie. Řada sdělení byla věnována diagnostice nádorových onemocnění a jejich nechirurgické léčbě včetně radionuklidových metod.

Dále pak zde byly probrány otázky z chirurgie štítné žlázy, příštítných tělísek, chirurgie prsní žlázy a cévní chirurgie, tropické chirurgie a v neposlední řadě i miniinvasivní chirurgie. Kongres byl velmi dobře organizován, měl i bohatou společenskou část.

Ve volných chvílích jsme měli také možnost prohlédnout si tento zajímavý a krásný kout světa. Singapur je vlastně ostrov spojený s pevninou - Malajským poloostrovem - pouze mostem. Se světem je pak spojen velkým, moderním mezinárodním letišťem. K Singapuru patří ještě asi čtyřicet malých okolních ostrůvků. Ostrov leží 137 km

severně od rovníku, je oválného tvaru, není velký, má rozlohu pouhých 646 km². Dlouhý je 42 km a široký 23 km. Je to samostatný stát s prezidentem a parlamentní demokracií. Většinu obyvatel tvoří Číňané (78 %), Malajci (14 %) a Indové (7,6 %), dále zde žijí Pákistánci, Japonci atd. Úřední pracovní řeč je angličtina, z ostatních oficiálních řečí je to čínština, malajština a tamilština. Na ostrově žije t.č. něco přes tři miliony stálých obyvatel - Singapurčanů a vláda z důvodu přelidnění zakazuje přísně imigraci. Hlavní město Singapur je vlastně obrovské světové finanční a obchodní centrum s velkým námořním pří-

Účastníci mezinárodního chirurgického kongresu MUDr. Ing. Jaroslav Vižďa, doc. MUDr. Jan Bedrna, CSc., a MUDr. Pavel Hladík.

níci z asijských zemí. Z České republiky se kongresu mimo nás zúčastnil ještě MUDr. Jindřich Šebor ml. z Plzně. Náš zájem byl převážně soustředěn na chirurgii žaludku, tenkého a tlustého střeva. Velká část byla věnována kolorektálnímu karcinomu, zvláště pak genetice, léčbě recidiv, adjuvantní terapii apod. V jaterní chirurgii byla věnována pozornost zvláště resekabili-

Singapurský parlament v hlavním městě stejného jména. V pozadí finanční a obchodní centrum.

stevem, bankami a se zastoupením všech velkých světových firem. Město má zajímavou čínskou a indickou čtvrť a arabskou ulici. Průmysl na ostrově je zastoupen většinou lehkým průmyslem, z větších průmyslových podniků jsou zde jedna z největších světových rafinerií ropy, rafinerie ropy, kaučuku apod. Měna je singapurský dolar (100 centů), 1 USD = 1,7 SGD.

Budova burzy v centru města a symbol Singapuru při ústí řeky - lev s tělem mořské panny.

Významu se tomuto ostrovu dostalo až v 19. století, kdy britský civilní úředník Britské Východní Indie Sir Stamford Raffles zkoumal Malacký průliv pro zbudování malého obchodního stanoviště k zabránění holandského vlivu v této krajině a zjistil, že malá rybářská vesnice Singapore je velmi vhodná, protože je na křižovatce východu a západu. V roce 1819 koupil část ostrova a navrhl založit při ústí singapurské řeky obchodní čtvrť. Tak dal základ dnešnímu obchodnímu a finančnímu centru Singapuru. Dnes tato část je středem města a srdcem Shenton Way, singapurské podoby Wall Street. Raffles byl nejen objevitel Singapuru, ale doslova položil základy moderního města. Jsou po něm dnes pojmenovány významné budovy - slavný hotel z 19. stol., obrovský moderní komplex se dvěma hotely a obchodními středisky, univerzitní kolej, školy, jeden z hlavních bulvárů, golfový klub, maják atd.

Od roku 1826 byl Singapur součástí britské ostrovní kolonie Straits Settlements a již od dvacátých let 20. století se přetvářel ve vojenskou a námořní základnu Velké Británie. Za druhé světové války, po hrdinném boji obránců, padl Singapur v únoru 1942 do rukou Japonců. V roce 1959 se z původní britské kolonie stal Singapur na několik let autonomním státem v rámci britského Společenství. V roce 1963 se stal členem Malajsijské federace, ale již 1965 z ní vystoupil a stal se nezávislou republikou.

Druhým významným mužem v novodobých dějinách Singapuru je Lee Kuan-yew, který se po vzniku nezávislosti jako mladý

Stylová rozhledna a visutá dráha v zábavním a společenském centru na ostrově Sentosa.

předseda vlády a předseda nejsilnější strany, Lidové strany akce, zasloužil o obrovský rozmach Singapuru a rychlé zvyšování životní úrovně národa. V nynější době je stále ve vládě jako senior ministr. Obyvatelé Singapuru mohou být příkladem všem i vyspělým státům svojí obrovskou pracovní pílí a morálkou. Všude je naprostá čistota a ukázněnost. Městská doprava, autobusy, metro apod. jsou čisté, nikdo si ani na ulici nedovolí nic pohodit, nikdo nejezdí úmyslně zadarmo v městské dopravě, protože ani systém, který je zaveden, to nedovoluje. Jestliže ale přece jen je někdo přistižen při nedodržování pořádku a nařízení, pak musí počítat s poměrně vysokými peněžitými i dalšími tresty, včetně tělesných. Všude je znát vysoká životní úroveň včetně úrovně bydlení.

Podnebí je zde vlhké, rovníkové. V říjnu, za našeho pobytu, se teploty ve stínu pohybovaly kolem 32 °C. Jinak je vše klimatizováno, budovy, obchody, metro, autobusy, auta včetně taxíků apod. a i střed města je propojeno podzemními klimatizovanými podchody s četnými obchody. Na ostrově je ve volně přístupné přírodní rezervaci zachována i část původního tropického pralesa. Zajímavá jsou také originální čínská zahrada s mnoha stovkami bonsajů a japonská zahrada v klidné periferní části ostrova, krokodýlí farma s prodejnou výrobků, zoologická zahrada s nočním safari parkem, zahrada orchidejí, park ptáků apod.

Zábavní a společenské centrum je uloženo na ostrůvku Sentosa, který je spojen se Singapurem mostem a visutou kabinovou

Hinduistický chrám v čínské čtvrti.

lanovkou. Jsou zde zábavní parky, vodní centrum, golfový klub s hřištěm, motýlí park, zahrada orchidejí, mořské akvárium, velký amfiteátr se zpívajícími fontánami, podobnými jako v Praze na Výstavišti, četné mořské pláže a také nejjižnější bod Asie s dřevěnou rozhlednou. Je odtud vidět i do Indonésie na ostrov Sumatru. Po ostrůvku jezdí pravidelně autobusy, visutá dráha i elektrický vláček. Je zde také obrovská rozhledna v podobě lva s tělem mořské panny, což je symbol Singapuru. Z historických zajímavostí je na ostrově Sentosa také vo-

Atrium hotelu „Raffles“ z 19. století.

Pohled z osobního přístavu na centrum města.

„Singapore river“.

Rozhledny na nejjižnějším bodu Asie.

jenská pevnost Siloso, která, jak v dávné minulosti, tak za první a zvláště za druhé světové války chránila přístav Singapuru od moře před nájezdníky. Hrsta Angličanů za 2. světové války dlouho odolávala japonské přesile ještě v době, když již padl vlastní Singapur do rukou Japonců. Zajatí důstojníci potom pracovali na známém mostu přes řeku Kwai. Pevnost je zachována s původními děly, muničními sklady, podzemními zařízeními, ošetřovnou atd. jako vojenské muzeum.

Jak kongres, který byl pro nás význačným přínosem v získávání vědomostí a zkušeností k naší odborné činnosti, tak i celý Singapur, který ekonomové pokládají za moderní zázrak, byl velkým zážitkem v poznávání jiných zemí a krajín s jejich vyspělou společenskou úrovní a kulturou.

Doc. MUDr. Jan Bedrna, CSc.

Foto MUDr. Ing. J. Vižďa a autor

Životní jubileum

Docentka MUDr. Olga Ryšková se narodila 6. dubna 1941 v malém městečku Luka nad Jihlavou na Českomoravské vysočině. Maturitu na Zdravotnické škole v Jihlavě složila v roce 1960, ale její další studium na lékařské fakultě se uskutečnilo až o tři roky později. V období po maturitě vykonávala náročnou práci zdravotní sestry na interním oddělení Okresní nemocnice v Jihlavě.

V roce 1963 začíná studium medicíny na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Jsou to léta, ve kterých působí na teoretických katedrách řada významných, dnes již bohužel většinou nežijících pedagogů a vědců. Noví studenti naslouchají a získávají vědomosti z přednášek profesorů a docentů - J. Hromady, V. Vrtiše, I. Hradila, J. Peregrina, O. Škrance, M. Půži, V. Grossmanna, A. Fingerlanda, V. Vortela a později na klinikách i řady dalších významných osobností.

Promoce 11. července 1969 znamená dokončení studií na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové a začátek profese mikrobiologa. V srpnu téhož roku nastupuje absolventka do Ústřední mikrobiologické laboratoře Fakultní nemocnice v Hradci Králové, kde pracuje v bakteriologické laboratoři. Zde získává první zkušenosti z mikrobiologické diagnostiky a obhájí atestaci I. i II. stupně z lékařské mikrobiologie. V letech 1975-1976 pracuje na Neurologické klinice FN a odtud přechází na místo odborné asistentky Katedry mikrobiologie Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, kde působí až dosud. Do roku 1996 v budově teoretických ústavů v Šimkově ulici, po sloučení Katedry mikrobiologie LF UK s Oddělením klinické mikrobiologie FN na společném pracovišti - Ústavu klinické mikrobiologie - v areálu Fakultní nemocnice. V současné době je docentkou pro obor mikrobiologie a zástupkyní přednosty ústavu.

V osmdesátých letech, kdy přednostou katedry byl docent MUDr. O. Vejbor, jsou on i většina jeho spolupracovníků profilováni nejen mikrobiologicky, ale výrazně též imunologicky.

Je to období prudkého rozvoje lékařské imunologie jako oboru i imunologického výzkumu, který v Hradci Králové koordinoval profesor B. Fixa. „Klasickou mikrobiologii“ rozvíjel na Katedře mikrobiologie dlouholetý spolupracovník jubilantky docent V. Horák, který s velkým zaujetím pracoval na výzkumu kolicinogenotypizace bakterií.

Docentka Olga Ryšková se zaměřila především na oblast neuroimunologie se vztahem k mikrobiologii, sledovala imunologické projevy (buněčné i humorální) demyelinizačních procesů v centrálním nervovém systému při roztroušené skleróze mozkomíšni i v experimentálním modelu alergické encefalomyelitidy. Intenzivně spolupracovala s vynikajícím a všestranně imunologicky a mikrobiologicky vzdělaným odborníkem MUDr. Janem Pekárkem, DrSc., z Ústavu sér a očkovacích látek (SEVAC) v Praze. Podílela se na přípravě antigenů z nervové tkáně, ověřovala jejich kvalitu laboratorními metodami i v experimentech.

Účastnila se klinického i laboratorního sledování účinků imunomodulačního preparátu, tzv. „transfer faktoru“, při autoimunitních chorobách i testování mikrobiálních antigenů. V roce 1984 obhájila v Mikrobiologickém ústavu ČSAV kandidátskou disertační práci, habilitovala se v roce 1990 na 3. lékařské fakultě UK v Praze. Velkou část pracovního úsilí s radostí věnovala a věnuje studentům, přípravě výukových programů, výuce mikrobiologie a antiinfekční imunologie v praktických cvičeních, seminářích, přednáškách i přípravě skript ve všeobecném, stomatologickém a bakalářském směru studia na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové.

K životnímu výročí jí přejeme, kromě pracovních úspěchů, především zdraví, optimismus, elán a mnoho radosti z pobytu v přírodě s rodinou i přáteli, při zahrádkaření, turistice i při návštěvě historických památek.

*Za současné i bývalé spolupracovníky
Ústavu mikrobiologie
prof. MUDr. Jiří Horáček, CSc.*

Zdravice k 75. narozeninám profesora Vladimíra Půži

Milý oslavenče!

Býval jsem kryobiolog a vždy jsem si byl vědom, že kryobiologie je, už podle názvu, jen zcela malou částí biologie. Proto považuji za svůj úkol připomenout, jak jsi odštěpené části biologie - kryobiologii - fandil. Zařadil jsi do výuky biologie přednášku o ní. Nepochybně to byl průlom do tehdejších zvyklostí. To byl vlastně jen začátek a průlom jsi rozšířil a zařadil jsi tři otázky z kryobiologie mezi otázky při zkoušce z biologie. To bylo důležité nejen pro obor, ale také pro studenty, protože ti byli od samého začátku studia medicíny o kryobiologii informováni a nebyli později zaskočeni jejím užitím

v klinických oborech. Takové pojetí bylo respektováno a do jedné učebnice biofyziky byla zařazena stať o působení snížené teploty. Tak jsi se stal pokračovatelem profesora Bělehrádka, autora světově první monografie o vlivu chladu na biologické objekty. Že Tvé stanovisko bylo velmi prozřivé, potvrzuje skutečnost, že kryobiologie nezamrzla, ale je vydatným pomocníkem své matky biologie. K Tvému progresivnímu pojetí biologie nesporně patří toxikologický výzkum, který velmi obdivuji.

Přeji Ti, milý oslavenče, abys i nadále byl tak prozřívavý ve svém dalším dlouhém a spokojeném životě.

Prof. MUDr. Rudolf Klen, DrSc.

K PĚTASEDMDESÁTINÁM PROFESORA VLADIMÍRA PŮŽI

Koncem února oslavil ve výborné duševní i fyzické kondici sedmdesáté páté narozeniny prof. MUDr. Vladimír Půža, DrSc., emeritní profesor Univerzity Karlovy, dlouholetý vedoucí Ústavu biologie na Lékařské fakultě v Hradci Králové.

Jubilant se narodil 28. února 1926 v Praze, svá školní léta však prožil na Jihlavsku. Do Prahy se vrátil až v roce 1945, kdy začal studovat na tamní Lékařské fakultě UK. Studium úspěšně dokončil na Lékařské fakultě v Plzni v roce 1951.

Před 75 lety

Nakonec ale celý svůj profesionální život spojil s Lékařskou fakultou v Hradci Králové, konkrétně s Ústavem biologie, kam nastoupil v roce 1953. V roce 1965 převzal po zesnulém doc. Hlučovském vedení ústavu a za dvacet pět let, po které jej vedl, mu vtiskl charakter, který v aktualizované podobě přetrvává do dnešní doby.

Celoživotním odborným zaměřením profesora Půži je cytologie. Zvláště intenzivně se zabýval studiem dynamiky základních buněčných dějů. Jeho oblíbeným experimentálním objektem jsou buněčné kultury. Jejich používání zavedl již v šedesátých letech, jako jeden z prvních v naší republice. V tomto oboru dosáhl významných úspěchů a kromě řešení problémů

základního výzkumu se zasadil i o praktické využívání buněčných kultur pro určování toxicity. V tomto směru byla velmi plodná zejména jeho desítky let trvající spolupráce s hradeckou Stomatologickou klinikou. I ve svých pětasedmdesáti letech je profesor Půža aktivně zapojen do života fakulty. Pravidelně navštěvuje náš ústav a velmi významná je jeho činnost předsedy komise pro práci se zvířaty, které již šest let předsedá.

Jméno profesora Půži je spojeno také s organizováním mezinárodních symposií věnovaných mikrokineematografii. První setkání tohoto typu se uskutečnilo v Hradci Králové v roce 1969. Zatím poslední, již osmé v pořadí, se uskutečnilo pod názvem „Cytokinematics“ na podzim roku 2000. Desítky let je profesor Půža předsedou hradecké pobočky Českoslo-

Na procházce s Gínem a Erikem

venské biologické společnosti a členem Hlavního výboru této společnosti. Jeho práce pro biologickou společnost byla oceněna udělením čestného členství v této společnosti a pamětní medailí. Kromě tohoto ocenění je profesor Půža nositelem řady významných ocenění, mimo jiné i zlaté medaile Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, stříbrné medaile Lékařské fakulty MU v Brně, bronzové medaile Lékařské fakulty UK v Plzni a pamětní medaile k 650. výročí založení Univerzity Karlovy.

V současné době věnuje profesor Vladimír Půža hodně svého volného času procházkám, na kterých mu dělají společnost dva jeho přátelé Gino a Erik, malí mopsí krasavci.

Vážený pane profesore, do dalších let Vám přejeme hodně tělesné i duševní svěžesti a plno životní pohody.

Prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.

PROJECT HOPE

Project HOPE organizuje na pěti kontinentech světa školení a vzdělávací programy v oblasti zdravotnictví. Tato zdravotnická nadace se sídlem ve státě Virginia v USA byla založena v roce 1958 z iniciativy dr. Williama B. Walshe.

V České republice zahájila nadace Project HOPE činnost v roce 1991 a v současné době má v Praze i svoji regionální kancelář pro střední a východní Evropu. Hlavní činností Project HOPE v naší republice je organizování vzdělávacích programů pro pracovníky ve zdravotnictví a koordinace humanitární pomoci. Mezi nejúspěšnější a v kruzích zdravotnické veřejnosti dobře známé programy patří jednak *Kurs řízení v českém zdravotnictví*, jednak *Kurs řízení změn - posílení role středního managementu v nemocnici*.

První z uvedených dvou kursů dosud absolvovalo v České republice 250 vrcholových manažerů ve zdravotnictví - ředitelé, ekonomičtí náměstci, hlavní sestry. Kurs byl podpořen Ministerstvem zdravotnictví ČR. Z naší Fakultní nemocnice se tohoto kursu zúčastnilo šest osob z vrcholového managementu.

Druhý kurs - věnovaný řízení změn a posílení role středního

managementu nemocnice - je nově vzniklým programem, zahájen byl v roce 2000. Celý program kursu byl koncipován do čtyř modulů (od března do června) a je určen pro vedoucí pracovníky klinik, oddělení apod. (přednosta kliniky, primář, vrchní sestra, staniční sestra...) Každý ze čtyř modulů měl časový rozsah čtyři dny. Z naší Fakultní nemocnice se tohoto kursu zúčastnily dva tříčlenné týmy.

Účast v obou kursech je bezplatná, uskutečňovány jsou za výhradní finanční podpory firmou Johnson & Johnson.

Výuka v kursech je zajištěna našimi i zahraničními lektory. Měla jsem možnost se tohoto kursu zúčastnit a byla jsem velmi překvapena nejenom vysokou úrovní výuky, ale i její formou. Okamžité ověřování získaných znalostí v samotném průběhu jednotlivých modulů je v našich poměrech dosti neobvyklé. Pokud budete mít zájem a možnost rozšířit si své znalosti a dovednosti v oblasti řízení, vřele všem doporučuji tento kurs nadace Project HOPE absolvovat.

Vladislava Pavlicová
vrchní sestra Oddělení klinické hematologie

Za profesorem Zdeňkem Bělobrádkem

Prof. MUDr. Zdeněk Bělobrádek, CSc., zemřel dne 5. února 2001 ve věku sedmdesáti osmi let, v den stého výročí narození jeho maminky. Byl jejím jediným dítětem. Dětství prožil v Novém Hrádku u Náchoda, rodina věnovala mnoho času Sokolu. Zdeňkův otec byl pan řídící v místní škole. Reálné gymnázium absolvoval Zdeněk v Náchodě. Velmi ho bavila matematika. Na podkladě udání německým úřadům byl nucen po většinu války pracovat v dolech. Po okupaci vystudoval v Praze medicínu.

Po promoci byl Zdeněk, tehdy již ženatý, spolu s manželkou poslán do nemocnice v Nové Pace. Zdeněk na internu, jeho manželka na chirurgii. Chirurgickým primářem tam byl MUDr. Aleš Masák, který pomohl manželům Bělobrádkovým dostat se v roce 1951 do Hradce Králové. Zdeněk na internu, manželka na pediatrii. Kardiologie se brzy stala Zdeňkovou oblíbenou specializací.

V roce 1954 byla otevřena II. interní klinika na Pospíšilově třídě. Přednosta dr. Vilo Jurkovič nabídl Zdeňkovi místo prvního civilního asistenta. Po odborných atestacích Zdeněk obhájil v r. 1961 vědeckou kandidaturu na téma: „Význam tlaků v levém srdci pro zpřesnění diagnózy mitrálních vad“. V r. 1963 obhájil práci docentskou.

V r. 1966 odjel na pracovní pobyt do Thorax Centre Sully Hospital ve Velké Británii. Jeho tamní pracovní náplní bylo hemodynamické vyšetřování nemocných pro kardiologické oddělení. Zde se také poprvé setkal s kardiostimulací. Po návratu do Československa se této stimulaci intenzivně věnoval (používány

byly tehdy výhradně zevní stimulatory). V době dlouhodobých pobytů prof. Jurkoviče v zahraničí vedl Zdeněk II. interní kliniku. V r. 1968 byl pozván pracovat na rok do Holandska v Akademické nemocnici v Utrechtu. Místo profesora mu bylo nabídnuto již v začátku jeho pobytu. Výsledky své práce na oddělení kardiologickém, kardiologickém a v experimentální laboratoři prezentoval v řadě přednášek na konci pobytu.

Krátce po návratu ze zahraničí v době „normalizace“ začalo pro Zdeňka velmi těžké období. Z politických důvodů se po emigraci prof. Jurkoviče nemohl stát přednostou kliniky ani jeho zástupcem. Následoval zákaz přednášet, a to i medikům, a vést praktika. Nesměl publikovat. Byl vyškrtnut z výboru internistické společnosti. Koncem roku 1974 měl být zcela propuštěn z hradecké nemocnice. Naštěstí v kritické době přišla pomoc z I. interní kliniky. Její přednosta doc. Skaunic a vedoucí kardiologického oddělení dr. Kvasnička byli pod velkým tlakem ze strany vedení nemocnice Zdeňka na I. internu nepřijímat. Svůj záměr zaměstnat erudovaného pracovníka nakonec přece jenom prosadili a tak se mohl Zdeněk i při všech omezeních kardiologické práci dále věnovat.

V roce 1990 byl plně rehabilitován, obhájil novou vědeckou práci a v roce 1991 byl jmenován profesorem vnitřního lékařství. I přes mnohé problémy nikdy neztratil dobrý vztah k lidem. Velkou oporou mu vždy byla jeho manželka a ostatní členové jeho rodiny.

Prof. MUDr. Jiří Kvasnička, CSc.

Profesor dr. Eduard Albert - lékařská osobnost

(1841 - 1900)

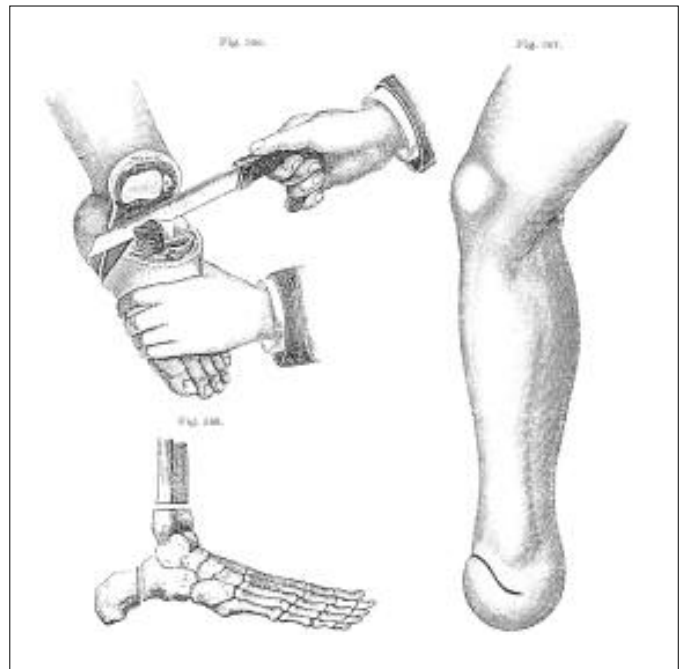
Dne 20. ledna 2001 uplynulo 160 let od narození Eduarda Alberta v Žamberku. Základní vzdělání dostal v místě rodiště a na královéhradeckém gymnáziu maturoval r. 1861. Poté nastoupil studium lékařství na vídeňské fakultě a ukončil je promócí 22. ledna 1867. Vzorem a oporou mu byli tehdy i později krajané profesori Karel Rokitanský a Josef Škoda.

Po promoci pracoval krátce na oddělení prim. dr. Lorinsera na Vídeňce a od října 1867 byl přijat jako stipendista a operační chovanec na I. chirurgickou kliniku prof. dr. Johanna v. Dumreichera ve Vídni. Mladý lékař na sebe upozornil píli a vědomostmi i vážným přístupem k chirurgii. Stal se záhy asistentem a již r. 1872 byl habilitován z chirurgie. Během tohoto období se věnoval výzkumné a experimentální práci a spolu s patologickým fyziologem Šalamounem Strickerem zkoumal v pokusech problémy horečky a animálního tepla. Zjistil např., že krev se v plicích ochlazuje a srdeční sval produkuje teplo. V jiné anatomicko-histologické studii popsal skladbu výstelky synoviální blány v kloubech (1869). V této době vyšla také jeho klinická publikace o neurektomii v Časopise lékařů českých. V jiné klinické práci o zánětech šlachových pochev popsal přístup dlaňovým řezem, který se dosud užívá pod jeho jménem. Opakovaně se věnoval studiu kýl a jejich komplikací.

V roce 1873 se odchodem prof. dr. K. Heina do Prahy uvolnilo místo přednosta chirurgické kliniky v Innsbrucku. Na doporučení profesora Karla Rokitanského, který byl tenkrát referentem pro vysoké školy, byl na toto místo vybrán prof. Albert.

Nástupem do Innsbrucku dne 23. září 1873 se mladému profesorovi otevřelo plodné období produktivní vědecké a pedagogické práce po osm let. Tamní provinční klinika vykazovala za rok pouze 327 přijatých a 60 operovaných pacientů a výčet operací činil šest amputací, čtyři exartiku-

lace, jednu resekci kloubu na končetinách, jednu resekci čelisti, pět amputací prsu pro nádory a sedm nádorů odstraněných v obličeji se čtyřmi následnými plastikami. Operační činnost nejen v Innsbrucku, ale i na ostatních chirurgických pracovištích té doby byla omezoována vysokou pooperační úmrtností, zejména na následky zhnisání ran, erysipelu a sněti. Bystrý a pokrokový Albert našel z toho záchranné východisko, když jako první v rakousko-uherském mocnářství zavedl Listerův režim prevence a léčby hnisání operačních ran. Prováděl antisepsi kyselinou karbolovou rozprašovanou při operaci na rány, nástroje a ruce operu-

Ukázka vyobrazení postupu osteoplastické amputace nohy z Albertových učebnic.

Ovariectomie, podle Albertovy učebnice. Tyto operace prováděl v Innsbrucku a později s prim. Levitem v Hořicích v Podkrkonoší.

jících. Později místo kyseliny karbolové byl používán sublimát a jiné rtuťové přípravky, které se staly osudné pro Albertovo zdraví. Prvou úspěšnou antiseptickou operací Albert uskutečnil 27. října 1875 při extirpaci lymfomů, později při ovariectomii a dále u amputace podle Grittiho. Metoda antisepsy otevřela chirurgům anatomická území a choroby orgánů do té doby nepřístupná, jakými byly ústrojí trávicí trubice, žlučové cesty, játra, ledviny. Odvážný operátor Albert tak mohl r. 1876, jako první v Rakousku, odstranit onemocnělou ledvinu. Před ním plánovanou nefrektomii uskutečnil prof. Simon r. 1869 v Heidelbergu. V publikaci věnované J. Listerovi „Beiträge zur operativen Chirurgie“ (1878) zaznamenává také jako druhý po Küsterovi úspěšné odstranění strumy při nádorovém onemocnění štítné žlázy. Tento výkon současní operatři pokládali „za pokus vraždy“, nicméně Albert tuto operaci provedl i ve venkovské nemocnici, v nedalekém Opočně.

Z velkých výkonů, odvážný leč kritický, Albert uskutečnil resekci horní i dolní čelisti, operace břišních orgánů pro neprůchodnost střevní, při operaci na střevech zavedl vlast-

ní techniku trojvrstevného stehu, dále operoval nádory dělohy, vymyslel a prováděl arthrodesu pažního a loketního kloubu. U některých výkonů použil převod krve (1873) o jehož výsledku není zpráva.

Titulní strana „Učebnice speciální chirurgie“, pátého vydání z r. 1898.

V tyrolském Innsbrucku Albert vytvořil svá nejvýznamnější vědecko-pedagogická díla. Roku 1876 vyšla jeho „Diagnostika chirurgických nemocí“ o dvaceti přednáškách, později rozšířená na 38 kapitol a se 46 obrazy. Skutečnost, že tato kniha byla vydána osmkrát a byla přeložena do italštiny, francouzštiny a ruštiny, svědčí o vysoké hodnotě této publikace. Její český překlad pořídil dr. Preininger.

O rok později začala vycházet Albertova „Učebnice chirurgie a operační nauky“, jejíž 4. díl se objevil r. 1880. Páté vydání této učebnice bylo staženo do dvou dílů pod titulem „Lehrbuch der speciellen Chirurgie“ a obsahovalo 1307 stran a 706 obrázků. Také tato kniha vyšla francouzsky a italsky. Albertovi žáci Julius Hochenegg a Erwin Payr přepracovali zčásti po 1. světové válce původní učebnici a vydali její 2. díl roku 1918 a 1. díl v roce 1927.

Koncem sedmdesátých let Albertovi připadala innsbrucká fakulta příliš těsná pro jeho chirurgický rozlet a uvažoval o návratu do Vídně, do Rudolfovy nemocnice. V roce 1879 zemřel jeho učitel prof. v. Dumreicher, který si ještě za života přál, aby se Albert stal jeho nástupcem na I. chirurgické klinice. Avšak referentem pro obsazení tohoto místa byl ustanoven prof. Th. Billroth, který tam prosazoval svého kandidáta Vincence Czerného, rodáka z Trutnova. Jeho návrh se podařilo zvrátit minoritním votem prof. E. Hofmanna, R. Meynerta, Šal. Strickera a zejména pak podporou prof.

J. Škody. Albert byl panovníkem potvrzen na přednostu I. chirurgické kliniky a od května 1881 do osudného podzimu 1900 se mu otevřelo dvacetileté, druhé vídeňské období ve funkci vysokoškolského učitele. Ve vědecké práci

Podobizna prof. dr. E. Alberta z r. 1893.

se vracel k výzkumným tématům pohybové soustavy, vydal studie o architektuře rourovitých kostí, na toto téma přednášel naposledy na 13. mezinárodním lékařském kongresu v Paříži v srpnu 1900. Dále studoval pohyby v hlezenném kloubu, jeho oblíbenou problematikou a pro studenty obávanou otázkou byla skolióza páteře (1886, 1890). Publikoval též ortopedické studie o coxa vara a valga (1899). Zálību v ortopedii převzal od svých prvých dvou učitelů.

Neurochirurgii CNS věnoval Albert českou práci „Úrazy mozku a mozečnic“ (1885), napsanou pro Eiseltovu Odbornou patologii a terapii. Uskutečnil tři paliativní trepanace u mozkových nádorů (1895). Na zvířatech prováděl pokusy k vysvětlení patofyziologie mozkového tlaku (1894), zkoumal tlak a proudění krve při pokusně vyvolaných otřesech mozku (1888). V práci „Einige Operationen an Nerven“ popsal roku 1885 prioritní transplantaci nervu u čtyřicetileté ženy, které odstranil recidivující nádor n. mediany a vzniklý defekt nervu přemostil 3 cm dlouhým štěpem nervu odebraného z amputovaného bérce jiného pacienta. Při další podobné operaci (n. ulnaris) neměl úspěch.

V Albertově době ještě většinu závažnějších gynekologických operací prováděli chirurgové. Prof. Albert uveřejnil tři práce o výkonech pro děložní myomy (1888, 1889, 1892). V jedné sestavě dvaceti operovaných supravaginálním přístupem zaznamenal pouze jedno úmrtí. Albert zlep-

šil techniku extraperitonálního zanoření pahýlu dělohy na pánevním dnu.

V urogenitální chirurgii se Albert zasazoval o otevírání močového měchýře vysokým řezem a za jeho primární uzávěr stehem. Odmítal odstraňování močových kamenů z měchýře obsolentním postranním řezem na hrázi, který byl často prováděn závažnými komplikacemi. Albert vystupoval proti kastraci pro tuberkulózu nadvarlete (1900) a nebo jako součásti radikální operace tříselné kýly (Kraske).

Pohled na lékařskou osobnost prof. Alberta by nebyl úplný bez připomínek k jeho činnosti jako vysokoškolského učitele. Byl pokládán za rozeného učitele, disponoval obrovskou zásobou vědomostí, kterou posluchačům předkládal poutavým přednesem. Měl pověst excelentního řečníka a noblesního diskutéra. Posluchárna jeho kliniky měla 350 míst a při jeho přednáškách byla vždy přeplněna vědychtivými posluchači. Prof. Albert vyjádřil opakovaně své pedagogické názory k výuce chirurgie (1874), k teoretickému a praktickému studiu na vysokých školách (1880) a k zamýšlenému omezení numerem clausem (1886). Pozdější společenský vývoj nepotvrdil Albertův záporný postoj ke studiu žen na medicíně (1895).

Albertovi nebylo dopřáno stát se přednostou chirurgické kliniky na obnovené české univerzitě v Praze, nicméně je pokládán za zakladatele české moderní chirurgie. Jeho patnáct vědeckých a odborných publikací v Časopise lékařů českých patří mezi základní české práce. Ale největší zásluhu si Albert získal výchovou dr. K. Maydla, o němž prohlásil prorocky, že jej „odkáže našemu národu“. Poznal ho 3. srpna 1879 v Hradci Králové, když se chystal k slavnostnímu projevu při odhalení pamětní desky prof. Rokitskému. Přijal dr. Maydla na svou kliniku v Innsbrucku a pak jej vedl i ve Vídni. Po smrti prof. V. Weisse se prof. K. Maydl stal přednostou chirurgické kliniky v Praze. Tam vychoval řadu znamenitých chirurgických žáků, jakými byli prof. Kukula, prof. Jedlička a z českých mimopražských primářů např. dr. Bedřich Honzák v Hradci Králové.

K přímým žákům prof. Alberta v Čechách patřil též primář Eugen Levit v Hořicích v Podkrkonoší a primář K. Teuner v Opočně a později v Benešově. Na Moravě byli Albertovými žáky doc. Jar. Bakeš v Brně a primář Jar. Mathon v Prostějově. V Rakousku a Německu pokračovali v Albertově

Prof. Albert operuje v posluchárně před posluchači (obraz z r. 1898).

díle zmíněný prof. Julius Hochenegg, potomní přednosta II. chirurgické kliniky ve Vídni, prof. Erwin Payr v Lipsku, dále ortoped prof. Ad. Lorenz, prof. R. Frank, prof. K. Ewald a další.

Éra působení profesora Eduarda Alberta a prof. Th. Billrotha ve Vídni v druhé polovině 19. století představovala vrchol soudobé chirurgie, nejen v Evropě. K tomu Albert přispěl rozsáhlou vědeckou a pedagogickou lékařskou činností, jako vynikající operátor a autor uvedených prioritních výkonů, jakými byly arthrodesis, transplantace nervu nebo technika šití střeva, zdokonalené vyústění tenkého střeva a další. Mnoha svými výkony rovněž otevřel cestu pro vznik pozdějších nástavbových oborů chirurgie, jako gynekologie, neurochirurgie, stomatochirurgie, urologie a jiných. Nedlouho před smrtí Alberta jej Anglie poctila tím, že ho, jako jediného rakouského chirurga, zvolila členem Royal College of Surgeons. Zemřel 26. září 1900 v Žamberku. Do světových dějin medicíny se zapsal jako znamenitý vědec, učitel a zakladatel české moderní chirurgie.

Prof. MUDr. Hvězdoslav Stefan, CSc.

K šedesátinám profesora Jiřího Horáčka

Profesor MUDr. Jiří Horáček, CSc., oslavuje v těchto dnech významné životní jubileum. Narodil se 24. března 1941 v Plzni, ale záhy se rodina přestěhovala do Hradce Králové. Zde absolvoval základní školu i gymnázium. Po maturitě v roce 1959 se rozhodl pro studium Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, obor všeobecného lékařství. Studium úspěšně zakončil promocí v roce 1965.

Čerstvý absolvent lékařské fakulty začíná jako sekundární lékař v Ústřední mikrobiologické laboratoři Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Tomuto prvnímu pracovišti, i přes změny zřizovatele (Fakultní nemocnice, Krajská hygienická stanice) i názvu, zůstává věrný dosud. V začátku pracovní kariéry měl velké štěstí na své učitele i spolupracovníky. Přímou na pracovišti to byla především MUDr. Věra Lonská společně s dalšími spolupracovníky. Velký vliv na profilaci jeho vědeckého zaměření měli také profesor A. Fingerland a profesor V. Vortel z Ústavu patologické anatomie.

Touha po poznání, nezměrná vědecká píle a pracovitost přinesly mladému začínajícímu lékaři velmi záhy (již za pět měsíců po promoci) obrovský úspěch. Byl první (v roce 1966), komu se v Československu podařilo na buněčných kulturách izolovat lidský cytomegalovirus, a v krátké době také vypracoval standardní laboratorní postupy izolace cytomegalovirů i přípravu jejich antigenů. V následujících letech, pod jeho vedením, vzniká při virologickém oddělení FN v Hradci Králové Národní referenční laboratoř pro cytomegaloviry.

Cytomegalovirus svými fascinujícími vlastnostmi uchvátil jubilanta na celý život, stal se jeho největším vědeckým „koníčkem“. Již tehdy, před léty, jako začínající virolog rozpoznal, že tento odolný virus se schopností přežít v lidském těle bude v budoucnu stále významnějším patogenem u imunosuprimovaných osob i v dětském věku. Spolupráce s Dětskou klinikou FN (prof. J. Plachý, doc. E. Pařtzková) a s Centrem pro transplantaci ledvin (prof. J. Erben) přinesly řadu pozitivních nálezů cytomegaloviru. V letech plodné vědecké práce skládá odborné atestace, je jmenován vedoucím virologické laboratoře, obhajuje hodnost kandidáta věd.

Aktivně se podílí, společně s pracovníky Státního zdravotního ústavu v Praze, na určení původce epidemie hepatitid, která vypukla v roce 1979. Na jeho oddělení, ve velké časové tísní, je zpracováno velké množství vzorků sér se zaměřením na určení původce. Vyšetření byla laboratorně náročná, neboť v té době

nebyly k dispozici komerční diagnostické soupravy. Přesto bylo prokázáno, že se jedná o epidemii způsobenou virem hepatitidy A. Brzy poté se úspěšně účastní určení původce epidemie vyvolané rotaviry na novorozeneckém oddělení. Poznatky získané při řešení vědeckovýzkumných úkolů zpracoval v 78 publikacích, dvou monografiích a 155 přednáškách.

Postupně se prosazuje i jako externí učitel na Lékařské fakultě a na Farmaceutické fakultě UK i v postgraduální výuce na Vojenské lékařské akademii v Hradci Králové.

Bohužel, jeho žádost z roku 1977 o zahájení habilitačního řízení zůstala třinácti let bez odpovědi. Habilitoval se až v roce 1990 na Vojenské lékařské akademii v Hradci Králové. Profesorem pro obor mikrobiologie byl jmenován v roce 1998.

Od roku 1994 působí jako přednosta Ústavu klinické mikrobiologie, který vznikl sloučením původního Oddělení klinické mikrobiologie FN a Katedry mikrobiologie LF UK v jedno pracoviště.

Aktivně pracuje v odborných a vědeckých společnostech. Stává se členem a později předsedou poradního sboru pro rozvoj virologie při Státním zdravotním ústavu v Praze. Kromě toho je členem oborových rad - Vědecké rady LF UK, grantové agentury Akademie věd, European Society for Clinical Virology, i členem redakční rady časopisu Klinická mikrobiologie a infekční lékařství. Každoročně organizuje celostátní setkání virologů.

Rozsah vědeckých i pedagogických aktivit profesora Jiřího Horáčka je úctyhodný o to víc, že od dětství musí každodenně překonávat těžký zdravotní hendikep.

Do dalších let přejeme oslavenci stále stejný nezkrutný optimismus, životní elán, aktivitu, mnoho pracovních úspěchů i šťastné chvíle prožité v kruhu rodiny.

Spolupracovníci z Ústavu klinické mikrobiologie LF UK a FN v Hradci Králové

V měsíci březnu poděkoval doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., ředitel Fakultní nemocnice v Hradci Králové, osobním dopisem panu **Jaroslavu Šimonovi**, radiologickému laborantovi - specialistovi Oddělení nukleární medicíny.

Pan Jaroslav Šimon nastoupil do královéhradecké Fakultní nemocnice 1. led-

na 1972 jako radiologický laborant úseku terapie na Radiologickou kliniku - Oddělení nukleární medicíny. V říjnu 1975 složil nadstavbovou atestační zkoušku v oboru nukleární medicíny. Jako RTG laborant - specialista Oddělení nukleární medicíny prováděl náročná izotopová vyšetření na scintilační kameře. V oboru nukleární medicíny pracoval pan Šimon v naší nemocnici téměř třicet let. Pracovní poměr ukončil 14. března. 2001.

Odbor personálních vztahů FN

DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME

Před výstavbou „Nové nemocnice“

Již v první části tohoto seriálu, nazvané „Proměny Staré nemocnice“ (SCAN 11, 2001, č. 1, s. 18-19), jsme uvedli, že od počátku 20. století byly vedeny diskuse, zda rozšiřovat stávající Okresní nemocnici v Hradci Králové přístavbou či vybudovat nemocnici novou. MUDr. Otakar Klumpar, primář nemocnice v letech 1896-1905, například navrhol, aby provedena byla přístavba pravého křídla nemocniční budovy a v jejím sousedství vystavěny další pavilony pro oddělení oční a tuberkulózní. Jeho návrh ale nebyl okresním zastupitelstvem přijat, a to především z obavy, že při očekávaném růstu města by nemocnice byla brzy obklopena občanskou zástavbou a její další rozšiřování tak znemožněno. A tehdy také byla okresním zastupitelstvem přijata myšlenka vybudovat novou, pavilonovou nemocnici. Nepřekonatelnou překážkou se ale ukázalo, že z dob vojenské pevnosti omezený katastr města neposkytoval vhodný, dostatečně rozsáhlý pozemek pro výstavbu nemocnice. Jednání o vykoupení prvních vyhlédnutých pozemků za dělostřeleckými kasárnami v blízkosti Pospíšilovy třídy bylo neúspěšné a nalezeno nebylo žádné jiné vhodné místo. Proto se nakonec okresní zastupitelstvo přece jen rozhodlo pro přístavbu nejnútnejších pavilonů ke stávající nemocnici. Od města byly vykoupeny všechny volné pozemky v okolí nemocnice a zahájena byla i práce na projektu přístavby. Ale do toho přišel rok 1914 a s ním 1. světová válka. Po jejím skončení se v roce 1918 okresní zastupitelstvo vrátilo k záměru přístavby, ale současně se znovu objevily pochybnosti, zda je v areálu stávající nemocnice dostatek místa k vybudování všech potřebných pavilonů a k případnému dalšímu rozšíření ústavu. A tak došlo opět k hledání vhodného staveniště pro novou nemocnici, a to i za hranicemi katastru města. Uvažovány byly pozemky v Malšovcích, poté u silnice směrem k Pouchovu, kde původně byla uvažována výstavba vojenské nemocnice. Nakonec se v roce 1922 okresní správní komise v Hradci Králové rozhodla řešit neudržitelnou situaci zdejší přeplněné Okresní všeobecné veřejné nemocnice provizorně přístavbou druhého patra. Tato přístavba byla realizována v letech 1922-1923. I nadále se pak komise zabývala myšlenkou dostavby dalších pavilonů v areálu nemocnice u Orlice. Koncem roku 1922 se však zástupci města spolu s okresní správní komisí shodli na tom, že další rozšiřování nemocnice není možné, a to především z důvodů technických, kdy pro výstavbu ústavu s předpokládanou kapacitou 500 lůžek nebylo v uvedeném areálu dostatek místa. Přistoupilo se proto k výběru nejvhodnějšího místa pro stavbu nové okresní nemocnice a to mimo katastrální

Na obrázku je zachycen celkový pohled na areál nové královéhradecké nemocnice. Vidíme, že Oldřich Liska obdobně jako architekt B. Adámek volil koncepci vstupního „náměstí“, ale uvažoval i další rozvoj nemocnice a budoucí větší pavilony. Trochu se tak přiblížil dnešní koncepci rozvoje nemocnice.

obvod města Hradce Králové. V dubnu 1923 proběhlo jednání za účasti Zemského správního výboru, Zemské správy politické, okresní správní komise a se souhlasem odboru Spolku architektů a inženýrů v Hradci Králové bylo definitivně vybráno místo pro novou okresní nemocnici - po levé straně řeky Labe pod jejím soutokem s řekou Orlicí v katastru obce Nový Hradec Králové. Poté byla v roce 1925 vypsána výběrová soutěž

Návrh hospodářské budovy nemocnice.

na projekt nové okresní nemocnice, na které byly předloženy dva návrhy - návrh architekta B. Adámka z Prahy a návrh architekta Oldřicha Lisky z Hradce Králové. Porota vybrala návrh architekta B. Adámka a stavba nové okresní nemocnice začala v dubnu 1926. K projektu B. Adámka se ale vrátíme až v dalším pokračování seriálu a nejprve představíme nerealizovaný návrh architekta Oldřicha Lisky.

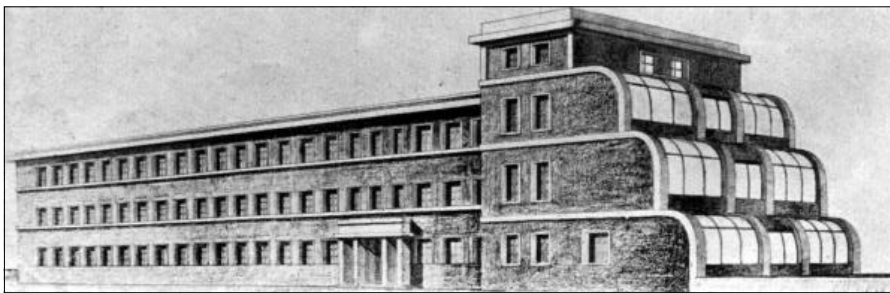

Návrh přijímací budovy.

Akademický architekt **Oldřich Liska** patřil k významným spoluvůdcům moderního Hradce Králové. Nebyl sice rodilý Hradečan, narodil se 17. 4. 1881 v Kamhajku u Kolína. Ale k východočeské metropoli nerozlučně patřil, podílel se na jejím budování bezmála po čtyři desítky let - od roku 1909, kdy se spolu s dr. O. Klumparem zúčastnil veřejné soutěže na nový regulační plán (II. cena), až do roku 1947, kdy odešel do Opavy.

Oldřich Liska studoval na státní průmyslové škole v Praze a poté na uměleckoprůmyslové škole v Drážďanech a ve Vroclavi. Po ukončení studií působil krátce v projekčních ateliérech v Praze, Drážďanech a ve Vídni. Jeho první práce pro Hradec Králové se dotýkaly urbanismu. Po soutěži na nový regulační plán města v roce 1909 vypracoval v roce 1911 spolu s Václavem Rejchlem generální zastavovací plán. Ale již v letech 1911-1912 byly podle jeho projektu postaveny také evangelický kostel, krátce na to v roce 1914 dům firmy Nevyhoštěný ve Švehlově ulici (čp. 523), tři obytné domy na Masarykově náměstí a nájemní dům na Gočárově třídě.

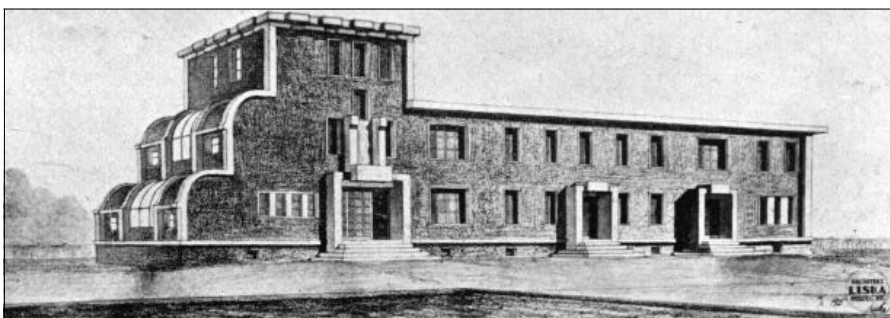
V roce 1918 si Oldřich Liska otevřel v Hradci Králové architektonickou kancelář. V roce 1919 byl městem pověřen vypracováním upravnovacího plánu příštího Velkého Hradce Králové. V letech 1920-1921 byly podle jeho projektu postaveny obytné domy Stavebního družstva (později Lidové bytové družstvo) ve Střelecké ulici, v letech 1920-1922 Elektrárna města Hradec Králové na Slezském Předměstí (čp. 84, „Na Mlejnku“). V letech 1925-1927 byl realizován jeho návrh budovy kolumbária (dnes obřadní síň) na hřbitově v Kuklenách, v roce 1926 byla podle jeho projektu postavena budova Ústavu pro zvelebování živností (dnes sídlo Okresního archivu) ve Škroupově ulici. V roce 1928 byla podle návrhu Oldřicha Lisky postavena na nároží Střelecké (čp. 748) a Gočárový ulice budova filiálky pražské Slovanské pojišťovny (později v přízemí prodejna zahraniční literatury, dnes knihkupectví Skippy). V letech 1927-1929 bylo podle jeho návrhu přestavěno společenské centrum Střelnice. V letech 1932-1933 byly podle jeho projektu postaveny Městské lázně - ve své době velmi moderní plovárna

Návrh chirurgického pavilonu.

s velkým, třicetimetřovým bazénem a umělým vlnobitím. V letech 1932-1933 byl ve Střelecké ulici realizován projekt Liskovy vlastní vily (čp. 824, při vstupu do otevřeného bloku domů) a v jejím sousedství nárožní dům (čp. 832, na křižovatce ulic Střelecké a V Lipkách). V roce 1938 byla podle Liskova návrhu postavena budova Ústředního konzumu na Blažíčkově náměstí na Pražském Předměstí.

Za zmínku stojí i některé mimohradecké stavby Oldřicha Lisky, například divadlo v Novém Bydžově či zajímavá „haldová“ škola v Černilově.

Návrh společného pavilonu pro oddělení oční a oddělení ušní, nosní a krční.

V roce 1947 odešel Oldřich Liska do Opavy, kde později působil v tamějším Stavoprojektu. K budování Hradce Králové se pak vrátil ještě v roce 1956, kdy byla vypsaná soutěž na obytné sídliště „U soutoku“. Literatura uvádí, že Oldřich Liska za svůj život vytvořil více než 270 návrhů a projektů, včetně například devadesáti školních budov, šesti divadel a kin, osmi hotelů a pěti kostelů. Zemřel 8. prosince 1959 v Brně.

Pavla Koritenská

Foto archiv Muzea východních Čech v Hradci Králové

Rabíndranáth Thákur - 1861-1941

Před sto čtyřiceti roky, 5. května 1961, se v Kalkatě narodil bengálský básník, prozaik, dramatik a humanistický myslitel Rabíndranáth Thákur. Dne 7. srpna si pak připomeneme šedesát let od jeho smrti.

Rabíndranáth Thákur pocházel ze staré bráhmanské rodiny, která v 17. stol. přijala rozlišovací jméno Thákur (= pán), angl. psané Tagoure, později Tagore. V letech 1878-80 studoval Thákur v Evropě, a již tehdy psal básně a literární úvahy a překládal ze Shakespeara, Burnse a j. Podruhé navštívil Evropu již jako uznávaný literát v roce 1890. V roce 1912 vyšla v Londýně jeho sbírka básní Gitanjali, krátce poté byl překládán do mnoha jazyků. V r. 1913 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu. Západ se ale také seznamoval s jeho nábožensko-filosofickými názory. I u nás vyšel v roce 1921 pod společným názvem Nacionalism překlad dvou Thákurových přednášek Naciona-

lism v Indii, a Nacionalism na Západě, proslovených v r. 1917 v Japonsku a v USA (TAGORE, R. Nacionalism. Kladno: Naklad. J. Šnajdra, 1921). Připomenu zde alespoň jednu Thákurovu myšlenku z první ze zmíněných přednášek, jeho kritický pohled na kastovní systém: „...Indie cítila, že musejí býti různosti ras a že mají býti, ať je toho stinná stránka jakákoliv. V tom měla Indie pravdu. Nedovedla však pochopiti, že rozdíl v lidech nejsou jako hmotné překážky hor navždy upevněné, ale že plynou s tokem života, že mění svoji dráhu, svůj tvar a obsah. Proto ve svém kastovním zřízení uznala Indie rozdíl, ne však proměnlivost, která je zákonem života. Dala rasám negativní dobro míru a pořádku, ne však pozitivní příležitost rozpětí a pohybu ...“

Vydána byla u nás celá řada Thákurových básnických sbírek a povídek. Výbor z jeho díla v překladu Dušana Zbavitele vyšel u nás pod názvem Pouť za člověkem v roce 1954. Pa

Svatý Peregrin, patron nemocných, postižených rakovinou

Peregrin Laziosi (1285-1345) žil ve Forlì v severní Itálii. Byl členem řádu služebníků sv. Marie (Ordo servorum sanctae Mariae). Udává se, že po třicet let si vůbec nespál, při jídle stál, při modlení klečel a spal opřen o zeď nebo o skálu. Připisuje se mu uzdravení slepého, vyhánění ďábla a vyléčení mnoha břišních nemocí. Na sklonku života se u něho projevilo těžké onemocnění dolní končetiny, zvané rakovina a spojené s rozsáhlými otoky, krvácením a nesnesitelným zápachem. Lékař Paulus Salatius mu chtěl pro záchranu života amputovat nohu. Peregrin se však v noci před amputací doplazil do sálu svého řádu, celou noc se modlil a konečně usnul. Když se probudil, známky

nemoci vymizely a jeho noha byla opět nepoškozená. Když to spatřil lékař, který chtěl provést amputaci, považoval to za veliký zázrak. Zpráva o tom se rychle rozšířila a Peregrin byl všemi uctíván.

Sv. Peregrin byl populární nejen v Itálii, ale i v Rakousku a Španělsku. Udává se, že byl čtyřikrát exhumován (1608, 1697, 1718 a 1926) a vždy bylo jeho tělo nalezeno intaktní.

(Zkráceně podle Jackson, R. Saint Peregrine, O. S. M. - the patron saint of cancer patients. CMA Journal, 1974, vol. 111, p. 824-825.) JP

KRÁLOVÉHRADSKÉ EVERGREENY

Úsměvné příhody z královéhradecké chirurgie nám nedávno vyprávěl pan profesor Jaroslav Procházka. Za vzpomínky na veselejší stránku života chirurgů před půl stoletím, jimiž laskavě přispěl do této naší rubriky, panu profesorovi Procházkovi upřímně děkujeme.

Bezmezná důvěra

Na Chirurgickou kliniku v Hradci Králové se dostavila asi čtyřicetiletá žena s cholelitiázou a prosila, aby byla přijata k operaci. Ambulantní lékař jí marně vysvětloval, že na klinice není ani jedno volné místo. Nedokázal ji přesvědčit ani přivolaný asistent. Nakonec žena naléhavě požádala, aby byl zavolán přednosta kliniky. Ani tomu se však nedařilo ji přesvědčit. Když se profesor Procházka dozvěděl, že žena je z Českých Budějovic, ujišťoval ji, že tam mají vynikajícího chirurga profesora Kosteckého, který je jeho dobrým přítelem a na jeho přímluvu určitě operaci osobně provede. Veškeré přesvědčování však bylo marné. Nakonec na otázku, proč chce být operována právě v Hradci, se žena svěřila: „Když já mám k vám tady v Hradci Králové tak velkou důvěru. Mně tu u vás před dvěma roky zemřel manžel.“ Proti této argumentaci se nedalo nic namítat. „Za takovou důvěru nemůžeme nemocnou odmítnout,“ obrátil se profesor Procházka na ambulantního lékaře.

Noční služby a dr. Sixta

MUDr. Sixta byl vynikající chirurg a člověk širokých kulturních zájmů. Při nočních službách však nebylo mnohdy pro sloužícího sekundáře snadné „dostat ho z postele“, aby jako asistent konziliárně posoudil stav nemocného doporučeného k přijetí a k případnému chirurgickému zákroku. Zpravidla postupně doporučoval různá vyšetření jako krevní obraz, rentgenologické vyšetření atd. Když onoho dne sloužící lékař, tehdy dr. K., toto vše provedl a oznámil výsledky dr. Sixtovi, zeptal se ho mrzutý, ze spánku probuzený dr. Sixta: „Tak co tomu nemocnému vlastně je?“ „To právě nevím, pane asistente, ale rozhodně má *sepsuté* zdraví,“ zněla odpověď.

Alkohol až později, pane docente

Asi kolem roku 1948 operoval přednosta chirurgie docent Bedrna kýlu u nemocného, který ležel na tehdy existující první třídě. Tyto jednoduché operace se v té době nedělaly v celkové narkóze, ale v místním znecitlivění. Z obavy před infekcí operační rány věnovali tehdy chirurgové velkou pozornost aseptice. Vykoupanému, pečlivě vyholenému nemocnému bylo místo operačního řezu očištěno nejdříve benzínem, nato potřeno alkoholem a nakonec jodovou tinkturou. Pro jistotu si to při této operaci dělal sám docent Bedrna. Po pečlivém zarouškování místa operace požádal instrumentářku: „Sestro, prosím benzín,“ a po chvíli pak „Prosím alkohol.“ Na to zareagoval nemocný: „Prosím vás, pane docente, ten alkohol až po operaci.“ Mezi laiky tehdy zřejmě přetrvávala naivní představa, že se chirurg při svém „krvavém počínání“ musí posílit „panákem“.

Vždyť vám to docela jde, pane docente

Asi v roce 1943 pracoval na královéhradecké chirurgii mladý lékař, který měl v úmyslu stát se po válce praktickým lékařem. Chtěl proto získat alespoň nezákladnější vědomosti z chirurgie. Při tehdejších nedostatku lékařů se musel jako asistující zúčastňovat i některých závažnějších operací. O způsobu jejich provádění neměl však nikdy ani nejmenší potuchy. Navíc byl silně krátkozraký. Stalo se, že měl při závažnější operaci asistovat přednostovi, doc. Bedrnovi. Jeho úkolem bylo rozvírat břišními háky operační ránu a tím získat operatérovi dobrý přístup. Nutno přiznat, že se mu to nedařilo a mohutné břišní svaly nemocného natlačovaly do operační rány útroby a znesnadňovaly operační výkon. To pochopitelně znervózňovalo docenta Bedrna natolik, že svou nelibost projevoval hlučnými výtkami, stále častějšími a hlasitějšími. Když kadence výtek dosahovala vrcholu, obrátil se nic nechápající asistující na operátéra slovy: „Co tak křičíte, pane docente? Vždyť vám to docela jde.“ Tato, chirurgickým analfabetem pronesená slova odzbrojila docenta Bedrna natolik, že jen zvadlým hlasem pronesl: „Jó, jó, jde.“ A konec operace proběhl v klidu. L.Ch.

Historická budova Karolina, architektonický skvost Prahy, prošla řadou stavebních období, počínaje románskými sklepy, gotickou nástavbou a konečně barokní přestavbou v letech 1715-1718. Toto staroslavné sídlo Alma mater evropské vzdělanosti prošlo také obdobími rozkvětu i úpadku, ale dnes se skví nebývalou krásou (foto 1).

Původně velkolepý dům královského mincmistra Jana Rotleva (zbohatl nálezem zlata v Jílovém u Prahy), rozšířený v roce 1350, získal král Václav IV. roku 1383 pravděpodobně jako dar, což napovídá erb na parapetu arkýřové kaple. Mistrovská kolej uni-získala nové půso-stavebních úpra-základ dnešní-nu. S výstav-síně (au-

ZEMĚ LIDÍ
objektivem
JANA SMITA

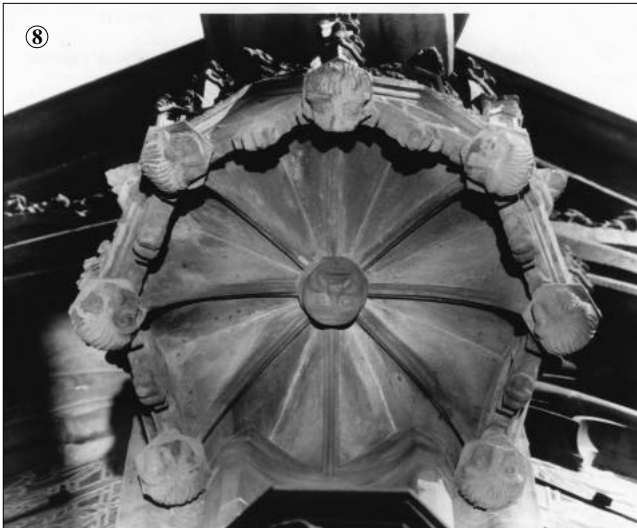
la arkýřová kaple Kosmy a Damiána, která je dnes nejpozoruhodnější gotickou částí historické budovy (foto 2). Arkýř je bohatě kamenicky dekorován a svědčí o vysokém mistrovství kameníků, kteří na stavbě pracovali.

V nejnižší části kaple, pod visutým žebrovím (nosem), vidíme reliéf dravce útočícího na psa (foto 3), válečníka se štítem a mečem (foto 4), turnajové výjevy, hlavy divého muže, studenta, berana aj. Parapet zdobí český erb (foto 5), Silberzeigův, moravský erb, erb pánů z Vlašimi a Jenštejna a zmíněný Rotlevův erb (foto 6). Zvláště jemnou kamenickou prací vynikají kružbové baldachýny, umístěné nad parapetem (foto 7). Při jejich fotografování jsme objevili na vnitřní ploše ozdoby, které při pohledu zdola nejsou patrné: opičí hlavičky (foto 8), ptáky a florální motivy. Baldachýny kryjí chrliče, některé jsou skutečně strašidelné (foto 9), aby od kaple odváděly všechno zlé. Nad nimi se pak pnou fialy s kytkami a stavbu nakonec uzavírají jemně zdobené vimperky.

Arkýř byl opraven v roce 1879 A. Mockerem, kamenické práce prováděl A. Víšek v roce 1882, ten některé části nahradil kopiemi. Přestože znalci mají ke stavební úpravě a rekonstrukci kaple rozdílné i kritické názory, byla nám zachována unikátní gotická památka, která je ozdobou Karolina a je obdivována návštěvníky Prahy.

J. S.

MEDAILE LÉKAŘSKÉ FAKULTY MU UDĚLENA PROF. PRAVOSLAVU STRÁNSKÉMU

Při jednání Vědecké rady Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze dne 8. 2. 2001 předal prof. MUDr. Petr Dítě, DrSc., z pověření děkana brněnské Lékařské fakulty, jejího vedení a Vědecké rady profesorovi MUDr. Pravoslavu Stránskému, CSc., medaili Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Medaile byla profesorovi P. Stránskému udělena při příležitosti životního jubilea jako výraz uznání dlouholeté osobní spolupráce s brněnskou fakultou. Panu profesorovi Pravoslavu Stránskému k udělení medaile srdečně blahopřejeme.

DALŠÍ PRACOVNÍCI NAŠÍ FAKULTY A NEMOCNICE VE VĚDECKÉ RADĚ MZ ČR

Prof. MUDr. Zbyněk Hrnčář, DrSc., byl jmenován s účinností od 3. prosince 2000 členem pracovní skupiny Vědecké rady Ministerstva zdravotnictví. S účinností od 15. prosince 2000 byli dále jmenováni členy pracovních skupin VR MZ ČR: **doc. MUDr. Karel Barták, CSc.**, přednosta Ústavu tělovýchovného lékařství, **doc. MUDr. Jan Bedrna, CSc.**, emeritní přednosta Chirurgické kliniky, **doc. MUDr. Karel Karpaš, CSc.**, přednosta Ortopedické kliniky, **prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.**, vedoucí Katedry interních oborů LF UK a přednosta II. interní kliniky, **doc. MUDr. Jiří Náhlovský, CSc.**, přednosta Neurochirurgické kliniky, **doc. MUDr. Marie Nožičková, CSc.**, přednostka Kliniky nemocí kožních a pohlavních, **MUDr. V. Tošnerová, CSc.**, přednostka Rehabilitační kliniky, **Bc. Hana Ulrychová**, hlavní sestra Fakultní nemocnice, a **doc. MUDr. Ladislav Vykouřil, CSc.**, z Chirurgické kliniky. Ke jmenování všem shora uvedeným srdečně blahopřejeme.

DOCENT VLADIMÍR GERŠL ZNOVU ZVOLEN PŘEDSEDOU AS UK

Akademický senát Univerzity Karlovy na svém zasedání 2. března t.r. zvolil doc. MUDr. Vladimíra Geršla, CSc., zástupce přednostky Ústavu farmakologie Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze, svým předsedou na další jednorozhodčí funkční období. Ke znovuzvolení do vysoké akademické funkce panu docentovi Vladimíru Geršlovi srdečně blahopřejeme.

MUDR. PETR ČELAKOVSKÝ A MUDR. PETR DĚDEK ABSOLVENTY DOKTORSKÉHO STUDIA

Dne 3. ledna 2001 úspěšně ukončil studium v doktorském studijním programu otorinolaryngologie MUDr. Petr Čelakovský, odborný asistent Kliniky ušní, nosní a krční. Dne 12. března úspěšně ukončil studium v doktorském studijním programu pediatrie MUDr. Petr Dědek, odborný asistent Dětské kliniky. Oběma pánům doktorům k ukončení studia a udělení vědecké hodnosti Ph.D. upřímně blahopřejeme.

MUDR. ALEXANDER FERKO JMENOVÁN DOCENTEM

Po úspěšné obhajobě na Vojenské lékařské akademii JEP Hradec Králové byl docentem chirurgie jmenován MUDr. Alexander Ferko, CSc., učitel Katedry válečné chirurgie VLA JEP a lékař Chirurgické kliniky FN Hradec Králové. Panu docentovi Alexanderu Ferkovi srdečně blahopřejeme.

Tragická havárie technického zařízení ve Fakultní nemocnici

Ve středu 21. března 2001 po sedmé hodině ranní došlo v plynové kotelně královéhradecké Fakultní nemocnice k tragické havárii. Z dosud (do uzávěrky tohoto čísla SCANu) nezjištěných příčin vybuchl nahromaděný zemní plyn v prostoru hlavní spalovací komory kotle č. 3. Při výbuchu byl pan Jiří Vilímovský, který kotel obsluho-

val, těžce zraněn. Přestože byl bezprostředně poté operován na Chirurgické klinice FN, na následky těžkých vnitřních zranění téhož dne v odpoledních hodinách zemřel.

Pan Jiří Vilímovský pracoval v Odboru energetiky a životního prostředí Fakultní nemocnice Hradec Králové od roku 1985 jako topič. Za celou dobu svého působení ve FN byl v tomto pracovním zařazení nejen spolehlivým a zodpovědným pracovníkem, ale zaučil do oboru topič i několik svých spolupracovníků. Byl zkušeným pracovníkem, dobrým člověkem a kamarádem, na kterého bylo vždy spoolehnutí.

Fakultní nemocnice ztratila svědomitého pracovníka krácejícího po vlastní, ale rovné cestě.

*Petr Žák
vedoucí Odboru energ. a život. prostř. FN
Mgr. Martin Formánek
vdoucí Odboru personál. vztahů FN*

scan

Redakční rada: doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc., doc. PhDr. František Dohnal, CSc., MUDr. Ivan Drašner, doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc., Ing. Rudolf Horák, prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., Ing. Eva Kvapilová, PhDr. Vladimír Panoušek, Jaroslava Pečenková, Mgr. Libuše Plášilová, prof. RNDr. Vladimír Srb, DrSc., prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., Miroslav Všečeka.
Redakce: Fakultní nemocnice, 500 05 Hradec Králové, tel. 049/5832222 (tel. ve FN 2222)